

VIENYBĖ

1886 • 97TH ANNIVERSARY YEAR • 1983

97 M. 19 N.

192 Highland Blvd.
Brooklyn, N. Y. 11207

1983 M. GRUODŽIO [DECEMBER] 15 D.

Telephone
[212] 277-7257

50 CENTŲ

Alexandras J. Tyšliava, šiemet sulaukęs penkerių metų, šventėms artinantis pasikalbėjo su Kalėdų seneliu. Juozo N. Tyšliavos nuotr.

Amerikos Lietuvių Kongresas 1984 m.

ALTo suvažiavime sudaryta naujoji Amerikos Lietuvių Tarybos valdyba posėdžiavo savo būstinėje Chicagoje. Posėdį pravedė svečias iš St. Petersburg, Fla., ALTo garbės narys kun. Adolfas Stašys.

Valdyba pareigomis pasiskirstė: pirm. dr. Kazys Sidlauskas, vice-pirmininkai: Teodoras Blinstrubas, Povilas Dargis (jį posėdy atstovavo Eufrozina Mikužiūtė), dr. Leonas Kriaučeliūnas, inž. Viktoras Naužius, dr. Vladas Šimaitis, dr. Jonas Valaitis ir naujai vicepirmininku išrinktas republikonų atstovas Jonas Talandis. Sekretorius inž. Grožvydas Lazauskas, protokolų sekretorius adv. Aleksandras Pranevičius, finansų sekretorius Petras Bučas. Nariai: Stanley Balzekas, Jr., Daina Danilevičiūtė-Dumbrienė, Julius Pakalka, Eugenijus Smilgys, stud. Ramunė Tričytė. Atstovas Washington, D. C. dr. Jonas Genys.

Svarstyta 1984 m. ruošimasis Amerikos Lietuvių kongresui 1984-aisiais metais. Taip pat nuspręsta posėdžiauti kas mėnesį paskutinį antradienį.

Posėdžiui sveikinant švenčiančius gimtadienius: kun. A. Stašį, E. Smilgį ir dr. J. Valaitį, sugiedota Ilgiausių metų.

SEN. PERCY STIPRINA LAISVĖS RADIO VEIKLA

Sen. Charles Percy (rep., IL) senate pasiūlė pakeisti Laisvės radijo (Radio Liberty) nuostatus ta prasme, kad lietuvių, latvių, estų transliacijos būtų įtrauktos į atskirą Pabaltiečių padalinį ir kad jų turinys ryškiau atsispindėtų JAV politika nepripažinti šių valstybių inkorporacijos. Tada šios transliacijos labiau atitiktų pabaltiečių reikalams, būtų daugiau nepriklausomos ir būtų įtakingesnės.

Kalėdų ir Naujųjų Metų proga

Visiems Vienybės skaitytojams, bendradarbiams, platintojams ir rėmėjams reiškiame padėką ir pagarbą.

Tegu Kalėdų žvaigždė ir Naujųjų Metų saulė, savo ramybės ir laimės spinduliais, pasiekia kiekvieno mielo tautiečio namų židinį — jo širdį ir protą!

VIENYBĖ

KULTŪROS ŽIDINYS BROOKLYNE

IŠ ALG. ŠILBAJORIO RAPORTO

1976 m. įkurta Židiniui administruoti Lietuvių Kultūros Fondo korporacija. Ji bandė gauti nuo valstybinių mokesčių atleidimą. Pastangos ilgą laiką buvo bevaisės. 1981 m. reikalas iš naujo pajudintas. Pasamdytas specialistas advokatas. Paaikškėjo, kad būtų lengviau gauti "tax exempt status" naujai organizacijai, negu egzistuojančiai LK Fondo korporacijai. Ta linkme atnaujintos pastangos. Paruoštas naujos korporacijos statutas, parinktas vardas **Lithuanian Cultural Center**, Lietuvių Kultūros Židinis. Tuo vardu paruošti įstatai ir įteikti New Yorko valstijai. Gautas čarteris ir 1982 gruodžio mėn. registracijos numeris, beliko gauti mokesčių atleidimo teisę.

Lapkričio 3 d. gautas valdžios pranešimas, kad Lithuanian Cultural Center, Inc. jau gali naudoti mokesčių atleidimo privilegiją. Daugiausia pastangų tikslui pasiekti idėjo pats LK Fondo tarybos pirmininkas ir tuo metu teisinių reikalų vedėjas Aleksandras Vakselis. Padėjo naujai išrinktas teisiniams reikalams vedėjas advokatas Marius Jason-Jakulis.

Sėkmingai praėjus Kultūros Židinio 10 metų sukakties minėjimui gruodžio 10 d., sušauktas specialus narių susirinkimas. Susirinkime asmeniškai ir su įgaliojimais dalyvavo daugiau pusės balsavimo teises turinčių LK Fondo narių, o kvorumui užtenka 10% teisėtų dalyvių. Po pranešimų susirinkime priimtos rezoliucijos:

1. Visi dalyvaujantieji nariai savo ir kitų įgaliojais balsais sutiko pereiti iš Lietuvių Kultūros Fondo korporacijos į naująją Lietuvių Kultūros Židinio korporaciją.

2. Visi vieningai pritarė pradėti ligšiolinės LK Fondo korporacijos uždarymo procedūrą.

3. Visi vieningai pritarė, kad visas ligšiolinės korporacijos išdas

ir bet koks kitas turtas pereina į naujos korporacijos nuosavybę.

4. Visi taip pat pritarė, kad oficialioji Kultūros Židinio korporacijos veikla ir sąskaita pradės veikti nuo 1984 sausio 1 d.

Šiais nutarimais vyriausias korporacijos organas — narių suvažiavimas — davė teisėtą eigą naujai Lithuanian Cultural Center korporacijai perimti ir Kultūros Židinio administracijos darbus.

Susirinkime nedalyvavusiems nariams specialiu pranešimu bus duota proga pareikšti nenorą arba nesutikimą priklausyti naujai korporacijai. Tuo būdu visi nariai bus turėję poą šiuo reikalu pasisakyti.

Po pasikeitimų nuomonėmis, klausimų ir naudingų pasiūlymų šis istorinis narių susirinkimas oficialiai uždarytas.

Po susirinkimo įvyko tarybos posėdis, kuriame buvo aptarta ir nuspręsta ligšiolinės korporacijos uždarymo procedūra ir naujosios korporacijos veikla. Su tėvais pranciškonais dėl tolimesnio Kultūros Židinio administravimo sutartis artimoj ateity bus pasirašyta jau naujosios Lithuanian Cultural Center korporacijos vardu. Tikimasi, kad Kultūros Židinio priežiūros ir administracijos darbai ir toliau vyks taip sklandžiai, kaip ir iki šiol. Židinio aukotojam bus didelė pagalba, kad jų aukos Židiniui galės būti teisėtai nurašomos nuo uždario federalinių mokesčių reportavimo metu.

ŽYDAI APIE LIETUVIŲ PAGALBĄ

Izraely lankęsis inž. Algirdas Mošinskis, iš Sao Paulo, Brazilijos, atsiuntė ALTo leidinių dokumentų, kuriuose yra gausiai medžiagos, kaip lietuviai gelbėjo žydus. Jis kelia mintį, kad tą medžiagą reikėtų surinkti ir paskelbti. Inž. Mošinskio žmona buvo specialiai Izraelyje pagerbta už žydų gelbėjimą Lietuvoje nacių laikais.

Vienybe is published twice a month by Valerie Tysliava and son Joseph N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn, N. Y. 11207. Second Class postage paid at Brooklyn, N. Y. Postmaster: Send address changes to Vienybe, 192 Highland Boulevard, Brooklyn, N. Y. 11207.

Subscription per year \$10.00. By First-Class mail \$25.00.

Staff: Editor: Jonas Valaitis; Managing and Layout editor: Valerie Tysliava; Assistant: Edmund Vaičiulis; Composition: Ann Waivada; Business Manager and Photo editor: Joseph N. Tysliava.

Contributing editors and writers: Dr. Algirdas Budreckis, Demie Jonaitis, Charles P. Kal, Jonas Kiznis, Juozas Kreivėnas, Salomėja Narkėliūnaitė, Edvardas Šulaitis, Vytautas Zalatorius.

KALĖDOS...

Neveltui žmogus savo maldoje kreipiasi į kuriamąją dvasią: Veni creator spiritus!

Kuriamoji dvasia yra ne kas kita, kaip paties žmogaus vaizduotės jėga. Be vaizduotės nebūtų buvę sukurti nė vieno iš didžiųjų religinių sąjūdžių, iskaitant ir krikščionybę.

Žmonijos istorija, nelyginant naktį dangus, mirgėte mirga svajotojais, sugebėjusiais savo svajones paversti gyvenimo tikrove.

Bet svajotojo kelias į tą jo išivaizduotą tikrovę niekad nebuvo, kaip sakoma, rožėmis klotas.

Ir Kristus verkė, žiūrėdamas nuo kalno į miestą, kurio gyventojai buvo priešingi Jo skelbiamai dangaus idėjai...

☆☆☆

Kiekvienas žmogus, kuris pirma laiko, evoliucijos įvykiams užbėgdamas už akių, nori pakeisti isisenėjusius dorovės įstatymus, yra ne tik svajotojas, bet ir kankinys.

Jėzus Kristus, kurio gimimo sukaktį vėl švenčiame, buvo vienas iš plačių didžiųjų svajotojų. Jis skelbė naują tiesą — artimo meilę žemėje ir amžiną gyvenimą danguje, gerai žinodamas, kad už tai Jam gresia mirtis.

Idėjos, kurias Jis skelbė prieš 1959 metus, dar nėra įgyvendintos, bet jos bus įgyvendintos, jei tik artimo meilės jausmas bus stipresnis už neapykantos demoną žmogaus širdyje.

Kiekvienas iš mūsų kuriame savo svajonių pasaulį, nors, lyginant su Didžiuoju Svajotoju, mes esame tik tai skiltuvo kibirkštys prieš saulę.

☆☆☆

Kalbant apie kuriamąją žmogaus vaizduotės jėgą, reikia pasakyti, kad anais mūsų tautinio skurdo laikais. Kudirka buvo pats drąsiausias svajotojas.

Ta svajonė, kaip žinoma, tapo gyvenimo tikrove, ir tautinės sąžinės balso — Kelkitės, kelkitės, kelkitės — šiandien nenusitelia nė Lietuvos nepriklausomybės priešai.

Štai Vilniuje okupantų leidžiamas Tėvynės Balsas skelbia Juozo Leblionkos laišką Amerikoje gyvenančiam Vaclovui Čižiūnui ir čia pat deda Vinco Kudirkos paminklo Kudirkos Naumiestyje nuotrauką...

Tik betruksta, kad "... Lietuvos kalbos ir literatūros instituto darbuotojų grupė prie V. Kudirkos paminklo Kudirkos Naumiestyje" ta proga būtų sugiedojusi "... "Lietuva, tėvynė mūsų".

Tėvynės Balse apie tai, deja, nė žodžiu neužsimenama.

Mat, "Lietuva, tėvynė mūsų", bet Tėvynės Balsas rusų...

JUOZAS TYSLIAVA

Vienybe, 1958 m. gruodžio 19 d.

VLIKO SUKAKTUVINIAI METAI

Vyriausiojo Lietuvai Išlaisvinti Komiteto Valdyba, vykdydama Seimo atstovų 1983 metų lapkričio 13 dieną vienbalsiškai priimtą nutarimą Detroite, kuriuo 1983-1984 metai yra skelbiami VLIKo keturiasdešimties metų veiklos sukaktuvinais metais,

kreipiasi į viso pasaulio Lietuvių bendruomenes, organizacijas, spaudą, leidyklas bei radijo programas, skatindama, kad 1984 metų bėgyje švenčiant Vasario 16 dienos šventę, būtų prisiminta 1944 metų Vasario 16 dienos VLIKo Deklaracija, kurioje pagrindinis mūsų tikslas yra išreikštas sekančiais:

"LIETUVIŲ TAUTOS LAISVĖ IR LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖ YRA TAUTOS EGZISTENCIJOS IR JOS VISOKERIOPOS GEROVĖS BŪTINOJI SĄLYGA".

VLIKo Valdyba ragina viso pasaulio lietuvius 1983-1984 metais skirti daugiausia dėmesio į VLIKo ir jo darbo svarbos pabrėžimą ir rėmimą.

Yra pageidaujama, kad visų leidinių, laikraščių, programų ir kitų įvykių datos būtų papildytos, pažymint

"1984 METAI — VLIKO SUKAKTUVINIAI METAI".

Mažosios Lietuvos Rezistencinio Sąjūdžio rezoliucijos

Vienybės Redakcijai Algis Regis rašo:

Gerbiamaeji,

Siunčiu Mažosios Lietuvos Rezistencinio Sąjūdžio suvažiavimo rezoliuciją. Ji ilgai nebuvo pasirašyta, iki buvo atsiklausta suvažiavime nedalyvavusių Mažosios Lietuvos lietuvių žymesnių veikėjų. Dabar Jūsų dėmesiui siunčiu, manau, kad ji bus Vienybei vertingas dokumentas, nes dar už kelių dešimtmečių ir jau niekas nesivadins save mažie-tuviais. Ta mūsų tautos dalis liko galutinai sunaikinta mūsų gyverimo laikotarpyje — tai paskutiniųjų mohikano balsas ir testamentas ateities kartoms, kai jų jau nebus.

Su pagarba Jūsų

Algis Regis

1983 m. gruodžio 3 d.

Mažosios Lietuvos Rezistencinio Sąjūdžio suvažiavimo, įvykusio 1983 metų liepos 4-5 dienomis Lietuvių tautiniuose namuose Chicagoje, Illinois, rezoliucijoje rašo:

Mes, Mažosios Lietuvos lietuviai iš Amerikos, Europos, Australijos ir kitų vietovių, susibūrę Chicagoje Lietuvių tautiniuose namuose bendrame suvažiavime aptarti toli likusios Tėvynės tragiškos padėties ir jos likiminių reikalų, o taipgi savosios organizacinės veiklos laisvajame pasaulyje, su meile ir skausmu prisimename:

- Mūsų drąsios genties prūsų baisias apsigynimo kovas, vykusias prieš 700 metų ir trukusias be paliovos, iki ši narsi gentis liko sunaikinta nelygioje kovoje prieš kryžiuočių planingai vykdomą tautžudystę.

- Baisųjį visuotiną marą, sunaikinusių didelę Mažosios Lietuvos gyventojų dalį, nusiaubtą švedų karų ir juos sekusių badmečių.

- Mažosios Lietuvos lietuvių ilgų šimtmečių ryžtingas pastangas išsilaikyti savoje žemėje, puoselėjant kalbinius ir kultūrinius tautos lobius, sunkiose aplinkybėse apjungiančius visus lietuvininkus laiko ir įvykių tėkmėje.

- 150 metų sukaktį nuo pirmosios periodinės spaudos lietuvių kalba pasirodymo Mažojoje Lietuvoje. 100 metų sukaktį nuo Ragainėje ir Tilžėje spausdintos Aušros, visai lietuvių tautai atskleidusios naują tautinio susipratimo gdynę, brandinusių Nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymo mintį.

VLIKO SVEIKINIMAS ŠV. KALĖDU IR NAUJŲ METŲ PROGA

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas sveikina visus lietuvius, gyvenančius pavergtoje tėvynėje, vargstančius tremtyje, kenčiančius Sovietų kalėjimuose ir psichiatrinėse ligoninėse ir gyvenančius laisvame pasaulyje, linkėdamas jiems, kad Kalėdų švenčių dvasia sustiprintų visų širdis pasiryžimu, palengvintų kančias ir ilgesį laisvės. Su sustiprinta ištvėrme, ryžtu ir viltimi ženkime į Naujuosius Metus.

VYRIAUSIAS LIETUVOS IŠLAISVINIMO KOMITETAS

- 65 metų sukaktį Tilžės Akto, 1918 metų lapkričio 30 dieną paskelbusio visos Prūsų arba Mažosios Lietuvos išjungimą į bendrą Nepriklausomą Lietuvos valstybę. Tilžės Akto pasėkmėje įvyko Klai-pėdos krašto išsivadavimas.

Mažosios Lietuvos lietuvių sąskrydžio laisvajame pasaulyje dalyviai skaudžiai pergyvena tragišką Tėvynės netekimą. Imperialistinė Sovietų Rusijos okupacija sunaikino lietuvių tautos ainių gyvenimą, besitęsusi tūkstančius metų Baltijos jūros, Nemuno, Prėgliaus ir Vyslos erdvėje. Jos gyventojai išžudyti, išstremti į Sibirą arba išblaškyti toli nuo gimtinės — Vokietijoje, Amerikoje, Australijoje ir kituose pasaulio kraštuose.

Tačiau, nežiūrint kur aplinkybių nublokšti begyventumėm — mums Tėviškė niekuomet nepaliks visų apleista! Joje amžiams neatskiriamai pasilieka dalis visos tautos istorijos ir to lietuviško krašto gyvenimo apraiškos. Ten visuomet pasilieka su Tėviškės žeme neatskiriamai susijungę jos laisvės kovotojai, kultūrinių darbuotojų ir lietuvių puoselėtojų kapi, kurie iškalbingai bylos ateities kartoms. Jie įpareigoja ypač mus visus laisvajame pasaulyje tęsti senųjų prūsų ir lietuvių dvasinį palikimą — nenuilstamai kovoti ir skelbti pasauliui, kad tai yra mūsų tautos žemė ir kad ji turi grįžti į bendrą naujai prisikelsiančią Nepriklausomą Lietuvos valstybę.

M. Brakas

M.L.R. Sąjūdžio Pirmininkas

K. Kikutis

M.L.R.S. Suvažiavimo Pirmininkas

JUOZO KUNGIO PADĖKA

Juozas Kungys iš New Jersey, buvęs apkaltintas ir sėkmingai advokatų pagalba, apsigynė, Lietuvių Teisėms Ginti komiteto pirmininkui dr. V. Stankui nusiuntė laišką, kuriame dėkoja LTG komitetui už suteiktą pinigine pagalbą. Tačiau, ši pagalba (\$1,500 pagal komiteto ribotus išteklius) yra gana kukli, palyginus su jo skola advokatams, viršijančia poros šimtų tūkstančių ribą, jog ir savo namą teko ikeisti.

J. Kungys laišką baigia šiais žodžiais: "Betgi tikėdamiesi Visa-galio gailėstingumu ir Jūsų pagalba, galvojame ir manome kaip nors išsikrapštyti."

STEBĖTOJO PASTABOS

Akylusis spaudos bendradarbis Alfonsas Nakas iš Detroit, Mich. vaizdžiai Drauge aprašė VLIKO sukaktuvinį seimą, įvykusį Detroite. Kalbėdamas apie seimo sveikintojus taip rašo:

"Deguto šaukštas į medaus puodynę buvo dr. V. Dargio sveikinimas, nes jis kalbėjo vad. R. LB vardu, tartą žodį pasaldindamas reorgų 500 dol. čekiu (ar tik tiek kainuoja seimo rengėjų prestižas?!). Pats dr. V. Dargio žodis anaipol nebuvo užgaulus, niekuo nesiskyręs nuo kitų sveikintųjų frazių, sveikinimų rituale pamaldžiai atšnekamų."

A. Nakas teigiamai įvertina VLIKO pirmininko dr. K. Bobelio pranešimą VLIKO seimui. Tačiau jis iškelia vieną pirmininko paskelbtą "silpną" vietą, sakydamas:

"Tik gal perdėtai optimistiškai VLIKO pirmininkas galvoja apie greitą komunistų imperijos griuvimą. Cituoju:

"Aš tą griuvimą savo vizijoje matau ir matau ne taip toli, matau artėjant kasdien... atnešanti laisvę Lietuvai ir lietuvių tautai, taiką ir ramybę pasauliui".

Jam šitaip kalbant, pirmoje eilėje sėdėjo dr. K. Valiūnas. Panašią pranašystę ir jis ne kur kitur, o Detroite, tik nebepamenu kuriame (bene Sheratono?) vidurmiesčio viešbuty, skelbė gal prieš pusantros ar dvi dekasas. Kažin, ar buvusio ir dabartinio VLIKO pirmininkų akys nesusidūrė ir ar buvęs dabartiniam nepapurtė galvos išpėdamas, kad liautųsi pranašavęs?..."

Tačiau dr. Bobeliui dėl tokio "pranašavimo" gal reikėtų atleisti: o kas gi daugiau lieka, jei ne pranašystės apie laisvą Lietuvą, kuomet toks išlaisvinimas toli gražu nėra VLIKO kompetencijoje?..."

Anglų kalba leidžiamas žurnalas Soviet Life dažnai įdeda rašinių apie Lietuvą, jos žmones, įvairias gyvenimo sritis. Neseniai patalpintas rašinys iš religinio gyvenimo Lietuvoje. Buvo įdėtas Vytauto Mikuličiaus pasikalbėjimas su dabartiniu Alytaus parapijos klebonu kun. Pranu Račiūnu.

Pats kun. Račiūnas kelis kartus viešėjo Amerikoje, nes čia turi artimų giminių ir draugų bei pažįtamų. Jis čia turėjęs progą plačiai pažinti Amerikos lietuvių, jų gyvenimą. Tad savo pasikalbėjime gražiai atsiliepia apie tautiečius Amerikoje. Taip pat rašo ir apie savo darbą Alytaus parapijoje, kurioje dirba nuo 1980 metų. Jis rašo, kad su savo dviem pagalbininkais — vikarais kasdien laiko mišias, krikštija, tuokia, lanko sergančiuosius, daro viską, ko tik reikalauja katalikiškosios tradicijos. Sekmadieniais ir šventadieniais jo bažnyčią aplanko apie 5 tūkstančiai tikinčiųjų. Tikintieji gausiai aukoja, neturima jokių finansinių problemų. Veikia bažnyčios komitetas ir geras choras.

Beje, iš šio jo pasikalbėjimo galima daugiau patirti apie Lietuvos katalikų padėtį, negu iš išėivijoje spausdinamų "kronikų", kurios duoda tik vieną — neigiamą

pusę. Todėl patys Amerikos lietuviai Lietuvoje dabartiniu laiku nepabuvoję ilgėliau, apie Lietuvos religinį gyvenimą labai maža težino, o ką žino iš "kronikų" — susidare gerokai klaidingą vaizdą.

BALFo suvažiavime Brockton, Mass., šalia kitų kalbėtojų, žodį tarė ir pirmininkė Marija Rudienė iš Chicagos. Ji pranešė gana įdomių dalykų. Vienas jų, kad pagaliau išsiaiškinta, jog Vasario 16-osios gimnazijos V. Vokietijoje vadovybė neorganizuoja ekskursijų į Lietuvą. Draugo dienraštyje tilpusiame jos kalbos atpasakojime teigiama: "iš užsienio atvykę vaikai turi tėvų raštiškus pareiškimus, kuriuose nurodyta, kad jų vaikai atostogų metu, jei nori, turi teisę lankytis Lietuvoje".

Panašia linkme buvo teigiama jau 5 ar daugiau metų, tačiau, turbūt, M. Rudienė to negirdėjo ar nenorėjo girdėti. Tas ne kartą buvo rašyta spaudoje, aiškinta gimnazijos vadovybės ir t. t. Bet dar, turbūt, M. Rudienei ir kitiems nekarta turės būti aiškinama, jog blogio nebūtų, jei tas ekskursijas ir pati vadovybė "palaimintų", kaip buvo teigiama viename tos gimnazijos buvusios mokytojos Grybinaitės pareiškimė spaudoje.

Taip pat įdomokas kitas M. Rudienės teigimas, kad "naujų imigrantų (suprask — dabar iš Lietuvos atvykstančiųjų) tarpe, kuriais pradžioje nuoširdžiai rūpinosi BALFas, pasitaiko "infiltruotų komunistų agentų"... Todėl, kaip rašoma Draugo reportaže, "BALFas, turėdamas didelę širdį, turi turėti ir ilgus ausis, bei plačias akis"...

Tik nepaaiškinta, kas tie agentai buvo ir yra ir kokio pobūdžio veikla jie užsiiminėja. Gal ji turi galvoje tuos, kurie už BALFo dolerius buvo prašomi padaryti neigiamus pareiškimus apie gyvenimą Lietuvoje? Jeigu turima galvoje tokius "agentus", tai jie, turbūt, tai darė nenorėdami prieštarauti savo sąžinei. "Tikrieji" agentai daugumoje yra sunkiausiai išaiškinami ir jie pasiduoda savo "globėjų" norams!..."

Lietuvoje yra sparčiai kepama literatūra apie Ameriką ir jos lietuvių. Neseniai Minties leidykla išleido gerai išėivijoje pažįstamo, buvusio VLIKO aukšto pareigūno ir Draugo redaktoriaus V. Alseikos knygą "Amerika: tikrovė ir mitas". Čia autorius dėsto įvairius "mitus", nors vietomis bando užčiuopti ir tikrovę. Daug vietos skiriama ir CIA "šnipų" organizacijai, kuri Lietuvoje vadinama CŽV. Ši organizacija ir dabar Lietuvoje bei visoje Sovietijoje labai "populiari", nes jai suverčiama dabar vykstančių pasaulyje dauguma visokių "nešvarių darbų".

Beje, apie šią organizaciją išėjo atskira knyga, pavadinta "Nešvarūs CŽV darbai Vakarų Europoje". Šios knygos vienas sudarytojų — F. Eidžis yra buvęs JAV centrinės žvalgybos valdybos darbuotojas.

Pažymėtina ir JAV ilgoką laiką

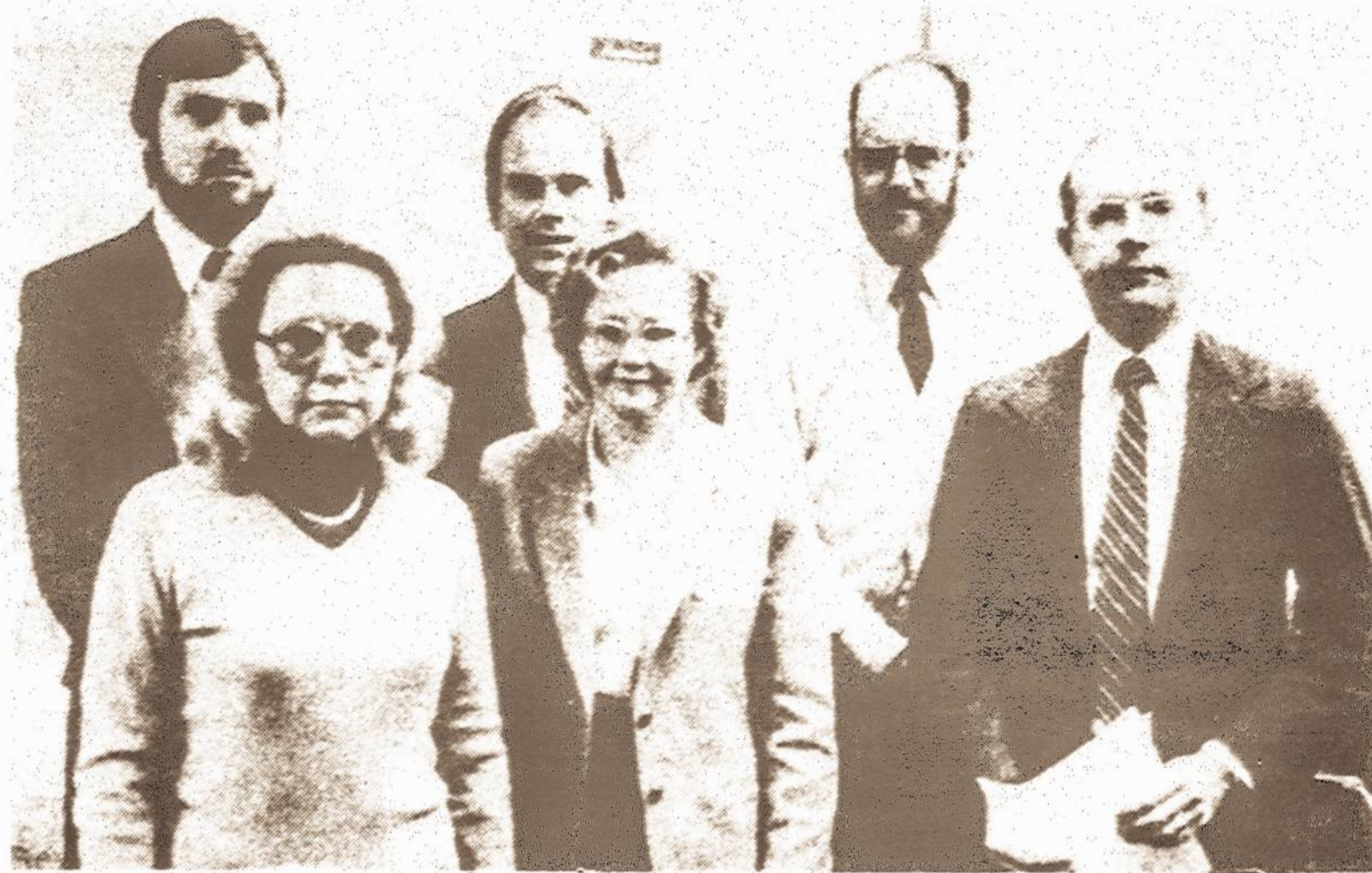
Kalėdų Švenčių ir Naujųjų Metų proga

Vienybės skaitytojus ir visus geros valios lietuvius nuoširdžiai sveikina

ADVOKATAS CHARLES P. KAL
Chicago, Illinois

Iš JAV LB Visuomeninių Reikalų Tarybos narių apsilankymo Baltuose Rūmuose lapkričio 17 d. Iš k. į d.: Jonas Urbonas, JAV LB V. R. Tarybos pirm., Walter Raymond, Jr., specialus prezidento asistentas ir direktorius tarp. ryšių ir komunikacijos bei informacijos reikalams, dr. Ramūnas Kondrotas, ryšininkas su Kongresu, adv. Ernest Raskauskas, specialus narys, ir Linas Kojelis, prez. Reagano specialus asistentas tautybių reikalams.

JAV LB visuomeninių Reikalų Tarybos nariai su State Departamento pareigūnais po pasitarimo lapkričio 17 d. Iš k. į d.: dr. Ramūnas Kondrotas, Aušra Zerr, adv. Ernest Raskauskas, Virginija Gureckienė, Dale Herspring, Rytų Europos skyriaus vedėjo pavaduotojas ir John W. Zerolis — Pabaltijo biuro vedėjas. Jono Urbono nuotr.

RŪPINASI DARIAUS IR GIRĖNO PAMINKLU

Šėcino lietuviai, priklausantys Lietuvių Visuomeninės Kultūros Draugijai, delegavo savo valdybos atstovus aplankyti Dariaus ir Girėno paminklą. Norėta patirti, kiek kokių pataisymų reikės padaryti.

Išvykoje dalyvavo pirm. Jonas Žaliapienis, išd. Antanas Marcinke-

žurnalistinį darbą dirbusio — Jono Lukoševičiaus knyga "Market parko kronikos ir kitos istorijos".

Tai taip vadinamų "pamfletų" rinkinys ir čia trumpai reaguojama įvairiais išėivių lietuvių veiklos klausimais, žinoma, juos perduodant per tarybinio žurnalisto prizmę. [eš.]

vičius, paminklo globėjas Julius Sanvaitis bei jų šeimų nariai.

Nutarta iškasti betoniniais vamzdžiais dengtą šulinį, kad vandens augmenijai laistyti nereikėtų nešioti iš artimiausio kaimo, iki kurio yra vienas kilometras.

Šulinio iškasimas kainuos apie 15,000 zlotų. Šiuo reikalu tartasi su pasitariman atėjusiu girininku. Tą dieną buvo atvežtas sunkvežimis derlingos žemės. Ji išpilstyta prie paminklo.

Ateinantį pavasarį toje vietoje bus pasėta dobiliukų bei kitos žaliuojančios augmenijos. Ratelio valdyba sėklų tikisi susilaukti iš užsienio, nes Lenkijoje jų sunku gauti.

LIETUVIAI AMERIKOJE IR PASAULYJE

ANGLIJOJE

Vienas Manchesteryje įdomiausių Draugijos susirinkimų įvyko spalio 29 d., kuriame jau kelintą kartą dalyvavo Draugijos bičiulis dr. Pilcher. Jis parodė lietuviškus pašto ženklus ir istorinius vokus, surištus su Dariaus ir Girėno ir Felikso Vaitkaus transatlantiniais skridimais. Draugijos nariai pamatė oficialias ir ne oficialias pašto ženklų laidas šiems skridimams paremti ir paminėti ir vokus, kuriuos mūsų lakūnai savo lėktuvuose vežė per Atlanto vandenyną.

Dr. Pilcher taip pat parodė Gardine išleistus rusiškus pašto ženklus, kurie buvo perspausdinti "Lietuva—Litwa" ir išleisti 1919 m. sausio 2 d. ir Raseinių pašto viršininko pastangom, kuris, pritrūkęs normalių lietuviškų ženklų, 1920 m. sausio 14 d. išleido paties padarytus pašto ženklus.

Tradiciniai šokiai buvo surengti Bolton vietovėje, kurie tapo svarbiu, tradiciniu metiniu įvykiu šiaurinės Anglijos lietuvių. Svečių buvo — Preston pirmininkas S. Macūra su žmona ir kiti Prestono lietuviai. Taip pat dalyvavo ir Leigh pirmininkas J. Blažys su draugais.

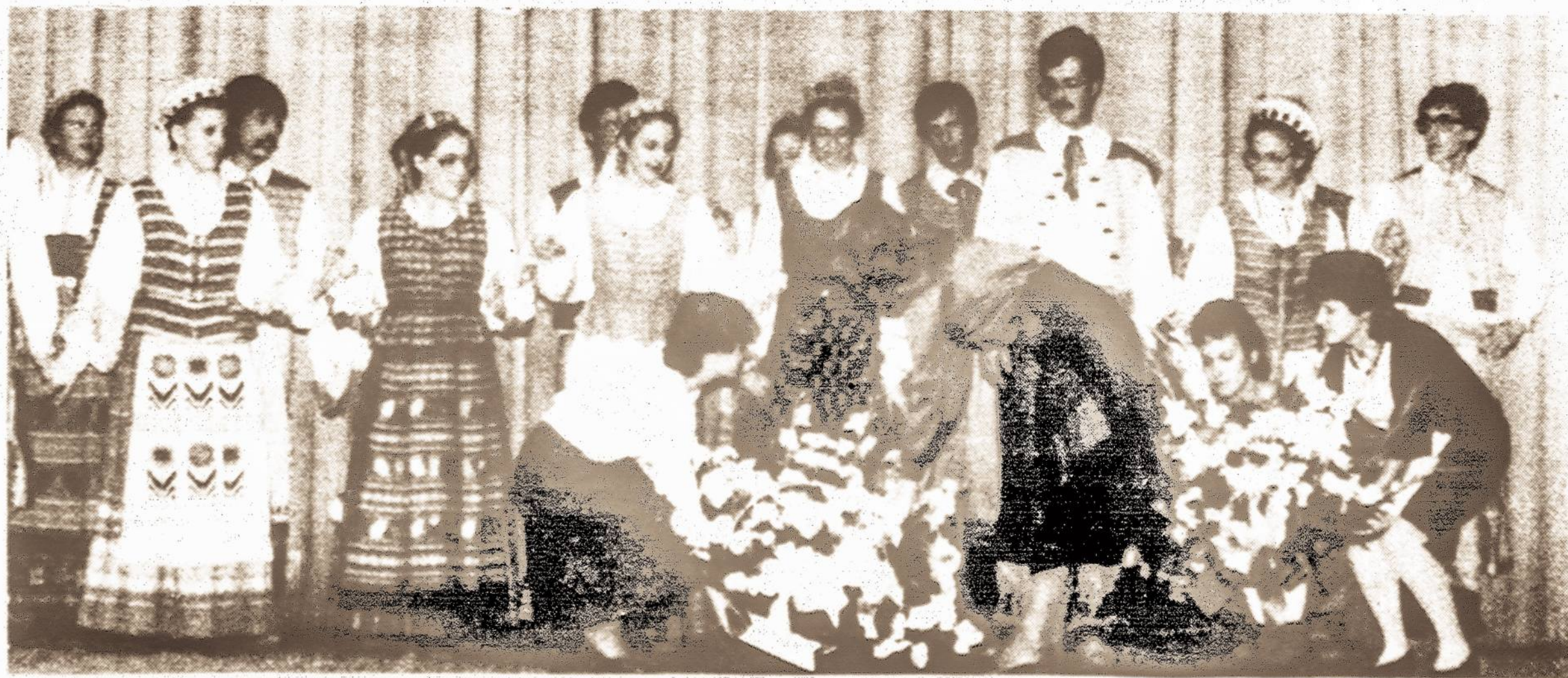
Be anglų svečių, šokiuose skaitlingai dalyvavo estai ir latviai, tad salė buvo pilnutėlė.

Vargonininkas mokslininkas prof. dr. Vytenis M. Vasyliūnas, šiuo metų gyvenęs Vakarų Vokietijoje, koncertavo Lewes mieste (netoli Brighton) Anglijoje. Koncertas įvyko lapkričio 18 d. St. Michaels Church (St. Andrews Lane, High Street, Lewes).

Programoje kompozitorių groti kūriniai: J. S. Bach, Mendelssohn, Messiaen, Rheinberger, ir pirmą kartą Didžiojoje Britanijoje atliekama Jeronimo Kačinsko Improvizacija.

VYČIŲ SUKAKTYJE

Lietuvos vyčiai savo namuose Chicagoje suruošė iškilmingą organizacijos 70 m. sukakties minėjimą. Amerikos Lietuvių Tarybos vardu sveikino išdininkas M. Pranevičius.

Gėlės Rochesterio tautinių šokių grupės "Lazdynas", atlikus programą per Lietuvos Dienas Clevelande.

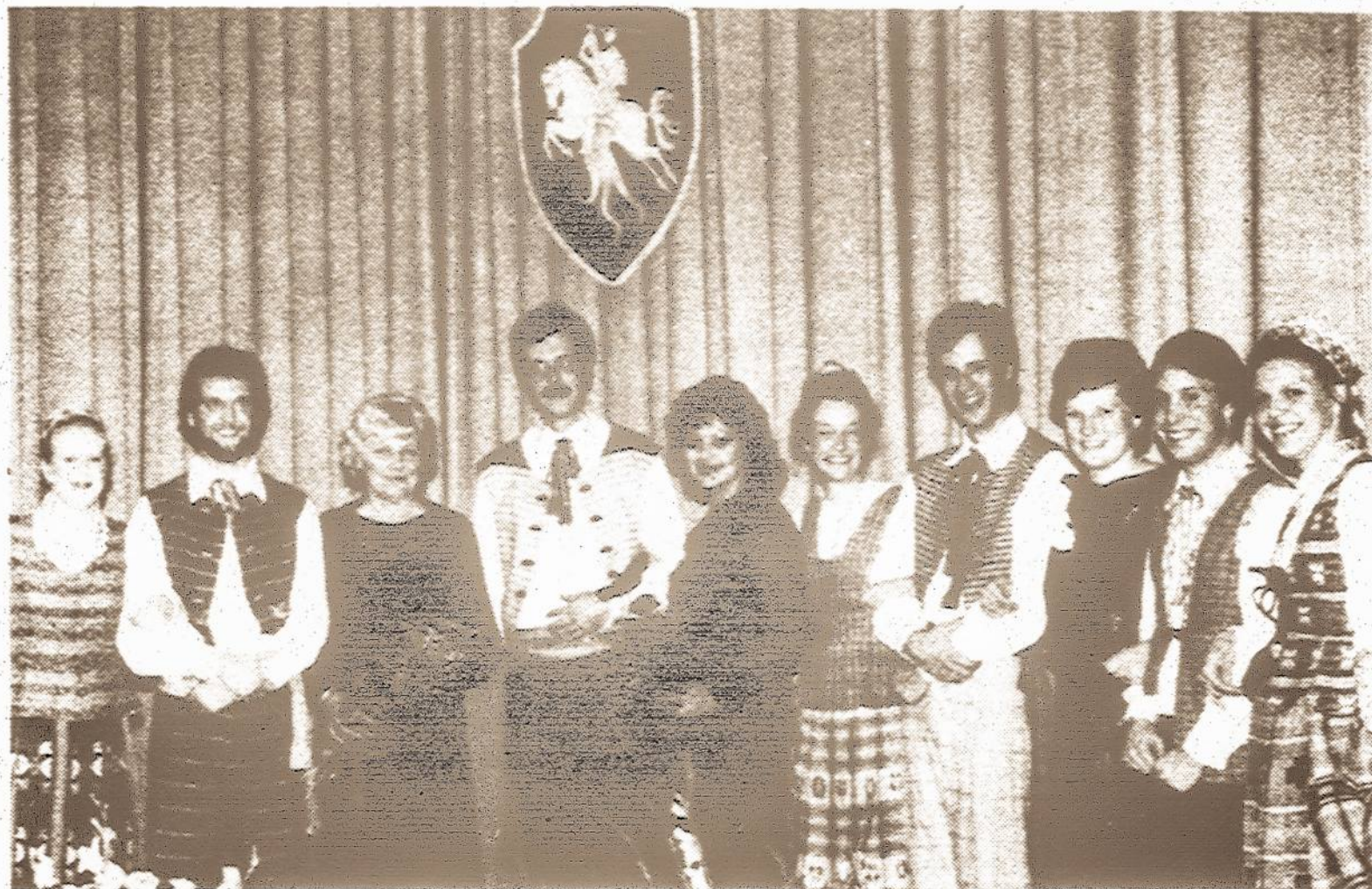
Vlado Bacevičiaus nuotr.

Lietuvių Dienose Clevelande programą atliko garsėjanti solistė M. Bizinkauskaitė, prie vaišių stalo tarp vietos veikėjų. Iš k. į d.: V. R. Kloriai, solistė M.

Bizinkauskaitė, kun. G. Kijauskas, SJ, ir M. J. Malskiai.

Vlado Bacevičiaus nuotr.

Rochesterio "Lazdyno" šokėjai su savo vadove J. Reginiene, soliste M. Bizinkauskaite ir akomp. R. Čyvaite-Kloriene, dalyvavę Clevelando Lietuvos Dienose.

Vlado Bacevičiaus nuotr.

DAIL. V. KAŠUBOS MEDALIS ITALIJOJE

Newyorkietis skulptorius Vytautas Kašuba spalio viduryje lankėsi Italijoje, kur Florencijos mieste vyko tarptautinės medalių federacijos suvažiavimas ir paroda.

Dail. Kašubos New Yorke sukurtas sukaktuvinis Vilniaus universiteto medalis, kurį išleido Los Angeles skautai akademikai, buvo išstatytas JAV vitrinoje kaip nr. 1713. Kataloge buvo atžymėta, kad šis medalis buvo kūrėjo skirtas Vilniaus universiteto 400 metų sukakčiai paminėti, įdėta medalio nuotrauka ir pateikta informacijos

apie patį dailininką.

Paroda vyko renesanso rūmuose, esančiuose Florencijos senamiestyje ir vadinamuose Medici-Ricardi rūmais. Joje buvo atstovaujamos 24 valstybės ir savo dailininkų kūriniais užėmė šešias tų rūmų menes. Tai buvo iš eilės aštuonioliktoji paroda ir pirmą kartą joje dabar dalyvavo lietuvis dailininkas.

Kanadoje 24.9 mil. gyventojų. Vienas iš 10 kanadiečių, anot statistikos, pasiekė pensininko amžių.

BEVERLY SHORES, IND.

Ella Radienė, Juozas Jokantas (republikonai) ir James Klora (demokratas) išrinkti į naują Beverly Shores miestelio tarybą. Gavęs daugiausiai balsų Juozas Jokantas bus išrinktas tarybos prezidiumo meru.

Vincentas Shaulis miestelio meru išbuvo 8 metus — dvi kadencijas. Pareigų pasikeitimas bus po sausio 1 dienos.

Beverly Shores Lietuvių klubo metiniam susirinkime gruodžio 3 d., šeštadienį, buvo išrinkta nauja valdyba, pareigas perimsianti sausio mėnesio susirinkime.

Buvusi valdyba pateikė metinę veiklos apžvalgą. Metinio susirinkimo globėjai Elena ir inž. Kazimieras Pociiai.

Gruodžio 18 d. Šv. Onos bažnyčioje bus atnašaujamos Mišios.

Inž. Jaunutis Dagys, tarnybos reikalais lankėsis Japonijoje, Pietų Amerikoje, dabar grįžo iš Vakarų Europos. Jis, Dana Noreikienė ir inž. Eugenijus Bartkus yra Beverly Shores lietuvių klubo nominacijų komisijos nariai.

Mariaus Kasniūno sutuoktuvės su Rasa Narutyte įvyko lapkričio 26 d.

SUNNY HILLS, FLA.

Po atviros širdies operacijos kun. P. Jaraška sparčiai taisyti. Jis ne tik atlieka savo bažnytines pareigas, bet ir golfą lošia. Sunegalavusį kleboną lietuviškose pamaldose pavadavo kun. A. Kardas. Abudu būvę newyorkiečiai.

Kun. A. Račkauskas taip pat iš New Yorko turi čia savo rezidenciją.

Tautos šventė paminėta Mišiomis kun. Kardo su sesutėmis ir V. Dėdinienes rezidencijoje.

Lietuvių Bend. skyrius suruošė minėjimą Šv. Teresės bažnyčioje. Mišias koncelebravo kun. Jaraška ir kun. Kardas. Patriotinį pamokslą pasakė kun. P. Jaraška. Giedojimu nuteikė buvęs newjersietis muz. V. Mamaitis ir jo vedamas choras.

Vienybė, 1983 m. gruodžio 15 d.

“Memelando” tautiečių suvažiavimas

[Mūsų bendradarbio
Vokietijoje]

Prieš keturis metus Frankfurt A/M geležinkelio stotyje palydėjau rašytoją Iechoką Merą. Turėjome dar šiek tiek laiko ir, stovėdami prie traukinio, kalbėjome. Meras pastebėjo netoli mūsų stovintį jaunuolį, kuris į mus žiūrėjo ir šypsojosi. Rašytojas pasiteiravo, ar gal aš ši žmogų pažįstu. Paneigiau. Užkalbinau šį žmogų ir jis vokiškai atsakė, kad supranta lietuvių kalbą, nes jis esąs iš kaimyninės valstybės. Nesakė, iš kurios, bet leido spėlioti. Išvardinau visus esančius ir buvusius Lietuvos kaimynus, bet neturėjau laimės. Taigi prašiau paaiškinti, kas yra tas man dar nežinomas Lietuvos kaimynas. Pasirodė — Memelland. Lietuviškai-Klaipėdos kraštas. Traukinys pajudėjo ir taip mūsų pokalbis nutrūko...

Šis epizodas grįžo atmintin, kai šių metų rugsėjo 17 dieną traukiniu su viena pažįstama klaipėdiečiu vyko į 16-ąją klaipėdiečių suvažiavimą į Mannheimo miestą. Traukinyje, sekančioje sėdynėje, sėdėjo viena vyresnio amžiaus moteris, taip pat lietuviško veido sukirpimo ir elgsenos. Ji mus irgi užkalbino, kai nugirdo, kad mes lietuviškai kalbamės. Pasirodė, ji nuo karo dienų gyvena Vakarų Vokietijoje ir dabar vyksta į Mannheimą susitikti su savo jaunystės draugėmis.

Mannhime vykusiame memelenderių 16-ajame suvažiavime daug laiko ir vietos buvo skiriama iš netoli Šilutės kilusio rašytojo Hermann Sudermann 125 gimtadienio (jis išpuolė pernai) prisiminimui. Jau 10 val. ryto buvo rodoma, pagal jo vaidinimą, “Joninių lauzas” 1939 metais vokiečių sukurta filmą. Įvadė dr. Rix iš Kiel universiteto nurodė Sudermann reikšmę. Papasakojo koks jis buvo populiarus ir t. t., bet per daug į šį filmą nesigilino. Tikriausia turėjo ir priežasčių.

Prisiminkime, Hitleris 1939 metais jau ruošėsi karui ir jam reikėjo tuo tikslu psichologiškai vokiečius paruošti. Šis filmas tam tikslui gerai patarnavo, nes šalia sentimentalios Marikės meilės istorijos, buvo galima įvesti pasažų, papasakojant kokie baisūs yra tie rusai pokalbyje tarp kunigo ir ūkininko, kokie nevykę, nemoralūs yra lietuviai. Vis tai pokalbyje tarp Marikės ir jos motinos. Filme buvo ir visa eilė kitų propagandos triukų.

Seniai bemačiau šlykštesnės hitlerinės propagandos filmus. Prie progos reikės persiskaityti šį Sudermann veikalą, sužinoti, ar jis iš tikro taip rašė.

Bet pasirodo, kad šis filmas atitiko dabartiniam “memelenderių” dvasiniam stoviui. Mannheimo Rosengarten salių koridoriuje buvo knygų, spaudos ir pan. Aišku, buvo išstatyta ir buvusio Memellando vado dr. Neumann nuotrauka iš spaudos su didžiuoju vokiečių vadu Hitleriu, kuomet jie ėjo per Klaipėdą. Ant knygų stalo netrūko knygų iš pačių dešiniausių Vokietijos leidyklų. Bandszerus leidykla buvo atstovaujama savo persispausdintomis knygomis iš vokiečių nacių laikų.

Pagailo man markių joms igyti, nes tose knygose, kurios buvo leidyklos, 1983 m. gruodžio 15 d.

džiamos draugijos “Volksbund für das Deutschtum im Ausland” (taigi vokiškosios “Tėviškės” draugijos) nei lietuviams nei, kaip tada buvo madinga, nei Lietuvos žydams nebuvo skiriama gero žodžio.

Čia pat gulėjo ir klaipėdiečių mėnesinis biuletėnis “Memeler Dampfboot”. Jame dar vis kovoja prieš lietuvius. Dabar po leidėjo Siebert mirties, kai redagavimą perėmė Kurschat ir Maskallis, anti-lietuviškų straipsnių, atrodo, atsirado dar daugiau. Be to, ir jų didysis savaitraštis “Das Ostpreussenblatt”, kuris toje pačioje salėje buvo reklamuojamas, nepamiršta lietuvių.

Laikraštį redaguoja lietuviams gerai žinomas vokiečių okupacijos metu Kaune buvęs Vokietijos propagandos ministro Goebbels vietininkas Hugo Willems. Laikraščio rugsėjo 3 dienos laidoje Traugott Schwellnus savotiškai samprotauja apie lietuvius bendrai. Nelabai jam patinka Londone leidžiamas “Europos Lietuvis” ir bendrai Lietuvos išeiviai.

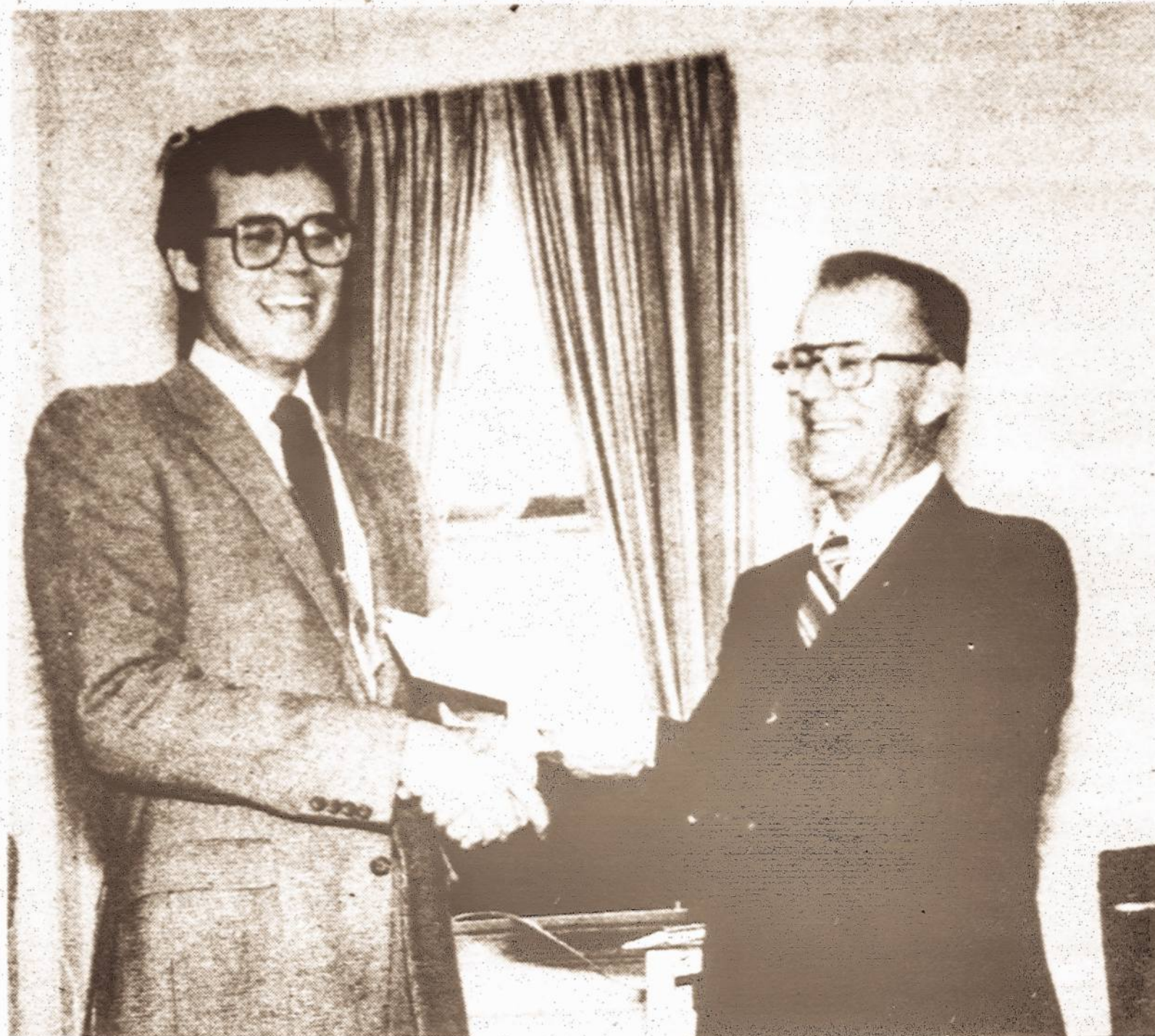
Bet ir buvo šio to, kas man patiko “memelenderių” suvažiavime. Pav., kaip gražiai jie pagerbė savo tautietį Hermann Sudermann. Keturi gana gerai pasirodę aktoriai skaitė jo kūrinį ir pateikė paskaitas. Vietinis kamerinis orkestras tarpais grojo vokiečių muzikų kūriniais.

“Memelenderių” tarpe, kaip buvo mano pastebėta, buvo vengiamas ryšys su lietuvių kultūra ir kalba. Visą laiką buvo stipriai akcentuojamas vokiškumas, toks, kokio dabar Vokietijoje neegzistuoja. (Kitaip yra panašioje Lietuvos-vokiečių organizacijoje, kuriai aš turėčiau, pagal prigimtį, priklausyti, — ten laikomos lietuvių vertybės pagarbėje). Bet tai jau ne taip svarbu. Žmonės, pasirodo, daugiau ateina pasižmonėti, sužinoti, kas su kuo ir kaip... prisiminti senus laikus Klaipėdoje ar Šilutėje. Kai kas skundėsi, ir kas jau buvo matoma dideliame vakaro baliuje, kad ši kartą jau mažiau žmonių beatvyko. Jaunesnių veidų nedaug matėsi. Tai daugiausia neseniai iš Lietuvos atvykę tėvų vedami jaunuoliai.

Bendrai aš su pažįstamais vokiečių kilmės asmenimis kalbuosi vokiškai, nes man šia kalba lengviau išsireikšti, bet šiame suvažiavime visą laiką kalbėjau lietuviškai ir tik dariau dėl kažkokio protesto! Ypač buvo juokinga, kada žmonės, vos atvykę iš Lietuvos, vokiečių kalbos gerai neįkerta, tarpusavyje kalbėjosi vokiškai. Aišku, tas lietuviškas pasikalbėjimas šiame suvažiavime žmonėms krito į akį.

Naktį, tuščiam Mannheimo mieste pakeliui į traukinio stotį, susitikom grupelę šio suvažiavimo dalyvių, kurie ėjo ta pačia kryptimi. Visą vakarą jie nudavė, kad jie yra dideli vokiečiai, bet naktį, kai niekas nematė ir negirdėjo, prašneko lietuviškai, nors visą dieną to baiminosi. Romas Šileris

Lūbecko lietuviai paminėjo mirusius ir žuvusius lietuvius kapinėse. Tikintieji susirinko prie bendro paminklo. Uždegė žvakutes ir pasimeldė. Vėliau aplankė lietuvių kapus, išklaidytus po visas kapines.

Linus Kojelis, specialus prez. Reagano asistentas Tautybių reikalams, prūma iš Jono Urbono ką tik atspausdintą LB-ės VRT-bės pastangomis išleistą knygą “Mind Against the Wall.”

KANADOJE

TORONTO PASTATYTI PENSININKŲ RŪMAI

Šie rūmai iš lauko atrodo imponantiškai — 9 aukštų. Juose 116 butų, daugiausia su vienu miegamuoju, nors yra butų žymiai mažiau ir su dviem miegamaisiais.

Apatinis aukštas įrengtas komercinėms įstaigoms. Prie įėjimo durų lenta su gyventojų pavardėmis.

Rūmai netrukus bus baigti įrengti. Oficialus atidarymas numatomas 1984-ųjų metų pradžioje, gal pavasarį. Rūmų administravimu rūpinasi Petras Adomonis, kuriam talkina dukros.

Rūmai pensininkams išdygo sunkiai stengiantis jiems gauti paramos. Reikėjo nugalėti daug kliūčių. Pastatas pavadintas Vilnius. Projektą paruošė architektas V. Petrušis, statybos, darbus vykdė Rempart b-vė, finansavo JAV valdžia, davusi 5,5 milijono dolerių paskolą iš 2% palūkanų 35 metams. Pastato savininkas — Toronto Lietuvių Pensininkų Klubas. Jis per tuos 35-rius metus privalo skolą gražinti.

Toronto Prisikėlimo parapijos choras lapkričio 12 d. specialiu renginiu paminėjo veiklos 30-metį parapijos salėje. Iškilmes pradėjo choro valdybos pirm. P. Murauskas. Peržvelgė nueitą kelią. Meninę programą atliko choras, talkinamas solisčių — L. Marcinkutės, J. Sriubiškienės, S. Žiemelytės, solistų — V. Verikailio, A. Simanavičiaus. Akompanavo J. Govėdas.

Chorą sveikino religinio lietuvių katalikų kongreso komiteto pirmininkas dr. J. Sungaila. Pagyrė choro ir jo vadovo V. Verikailio ryžtą dalyvauti kazimierinėje operoje-misterijoje 1984 m. rugsėjo 1–2 d. Sveikino ir Volungės vadovė D. Viskontienė, taip pat Lietuvos Kankinių par. choro valdybos pirmininkas R. Paulionis.

Iškilmės baigiant kalbėjo klebonas kun. A. Simanavičius.

Lietuvių Tautodailės Instituto Toronto skyrius dalyvavo Community Folk Art Council ruošiamoje šventėje “Kalėdos aplink pasaulį”. Šis renginys įvyko gruodžio 3 d. North York Civic Centre, 5500 Yonge St., Willowdale.

LTI Toronto skyriaus narės parodė lietuvišką šiaudinukais papuoštą eglutę, mažą tautodailės parodėlę (audiniai, mezginiai, lėlės, juostos) ir populiariesnius kalėdinius kepinus.

Kai kurie dalykai bei gamimai, rengėjų pageidavimu, buvo parodavinėjami ir publika jų išgijo. Taip pat buvo demonstruojama šiaudinukų gamyba. Šioje šventėje dalyvavo ir Toronto “Gintaro” tautinių šokių grupė, atlikdama meninę programą.

Jurgis Stankaitis, 79 m. amžiaus, atvyko iš Lietuvos pas savo artimuosius, gyvenančius Delhi, Ont. Toronte jį pasitiko giminės. Per 18 metų daug kartų giminės prašė leidimo iš sovietinės valdžios. Dabar jam leista Kanadoje apsigyventi.

LIETUVĖ LATVIŲ KONCERTE

Minėdama žymiojo savo tautos kompozitoriaus J. Vitols 120-ąjį gimtadienį, latvių kultūros draugija Toronte lapkričio 5 d. surengė koncertą. Jo programoje dalyvavo ir lietuvė Gina Čapkauskienė.

Ji pasirodė su orkestru ir choru, atliekant Vitols kantatą Op. 35 pirmosios dalies pabaigoje. Antroje dalyje ji solo dainavo su choru ir orkestru, atliekant H. Pavasario kantatą.

J. Vitols buvo žymus latvių kompozitorius, Petrapilyje baigęs Rimskio-Korsakovo kompozicijos klasę ir vėliau ten profesoriavęs ir buvęs to įžymaus mokytojo ipėdiniu.

1935 m. Vitols gavo garbės nario titulą iš Kauno konservatorijos.

II Pas. karo metu jis pasitraukė į Vokietiją ir tam tikrą laiką Detmole, britų zonoje, vadovavo baltiečių muzikų mokyklai. Tada ten gyveno ir Lietuvos teatro menininkų. Vitols mirė Luebecke.

LIETUVIAI CHICAGOJE

NAUJA KNYGA APIE LIETUVOS BAŽNYČIA

Chicagos Jaunimo centro kavinėje įvyko Broniaus Kviklio paruoštas Lietuvos Bažnyčios serijoje III-jo tomo—“Kauno arkivyskupija” sutiktis dviejų dalių: paskaitos ir bažnyčių skaidrių demonstravimas.

Pristatytasis tomas, Amerikos Lietuvių Bibliotekos Leidyklos išleistas 1983 m. yra 512 puslapių Tomas iliustruotas: tekste 709 nuotraukos, o pabaigoje 66, gyvų ir mirusių arkivyskupijos kunigų fotografijos. Tad viso knygoje net 775 nuotraukos.

Vakaronę atidarė leidyklos pirmininkas dailininkas Petras Aleksa. Apie knygą Kauno arkivyskupija ir jos bažnyčias kalbėjo vyskupas Vincentas Brizgys.

Vėliau Bronius Kviklys parodė skaidres, suskirstytas į dvi grupes. Pirmoji apėmė vaizdus bažnyčių, kurios per II-ąją pasaulinį karą ar po jo buvo sunaikintos, įiman ir tas, kurios iš tikinčiųjų atimos ir paverstos sandėliais, dirbtuvėmis ar pramogų centrais.

Antrąją skaidrių dalį sudarė vaizdai bažnyčių, kurios priklausė Vilniaus arkivyskupijai, dabar yra Gudijos-Baltarusijos teritorijoje, ypač iš vietovių, kuriose gyveno ir tebegyvena lietuviai.

Pabaigoje Br. Kviklys painformavo, kad Lietuvos bažnyčių ketvirtasis tomas jau yra spaustuvėje, o penktasis, — Vilniaus arkivyskupijos, — baigtas paruošti.

Išleistiesiems tomams pasirodyti daug prisidėjo kunigai ir pasauliečiai lietuviai, kilę iš tų vyskupijų.

OSKARAI TEATRAMS

Chicagos Jaunimo centre praėjo VI Teatro festivalis. Keturi vaidinimai kiekvieną kartą sutraukė pilną ar apypilnę salę publikos. Įteikti septyni žymenys už geriausius pasirodymus. Jų daugiausia nusiskynė Clevelando “Vaidilos” teatras už Algio Rukšėno politinę satyrą “Posėdis pragare”. Clevelandas gavo po vieną žymenį už geriausią scenovaizdį, už geriausius kostiumus ir už geriausią pastatymą.

Kadangi scenovaizdis, kostiumai ir pastatymo režisūra Petro Maželio, tai jis ir buvo trigubai apdovanojamas.

Už geriausią vaidybą pagrindinėje vyro rolėje žymuo teko St. Peterburgo “Žibinto” teatro aktoriumi Algirdui Ulbinui, vaidinusiame turtingą šykštuolį Anatolijaus Kairio komedijoje “Testamentas”.

Už geriausią vaidybą žymuo pagrindinėje moters rolėje teko Los Angeles dramos sambūrio aktorei Vilčiai Vaičiūnaitei-Jatulienei už motinos portretą Dalilės Mackialienės premijuotoje dramoje “Nepažintas tėvas”.

Žymenį už geriausią vaidybą antrinėje vyro rolėje gavo Hamiltono teatro “Aukuras” aktorius Kazimieras Bungarda. Jis vaidino lietuvių ūkininką Petro Vaičiūno dramoje “Tėviškės pastogė”. To paties vaidinimo aktorei Marijai Kalvaitienei

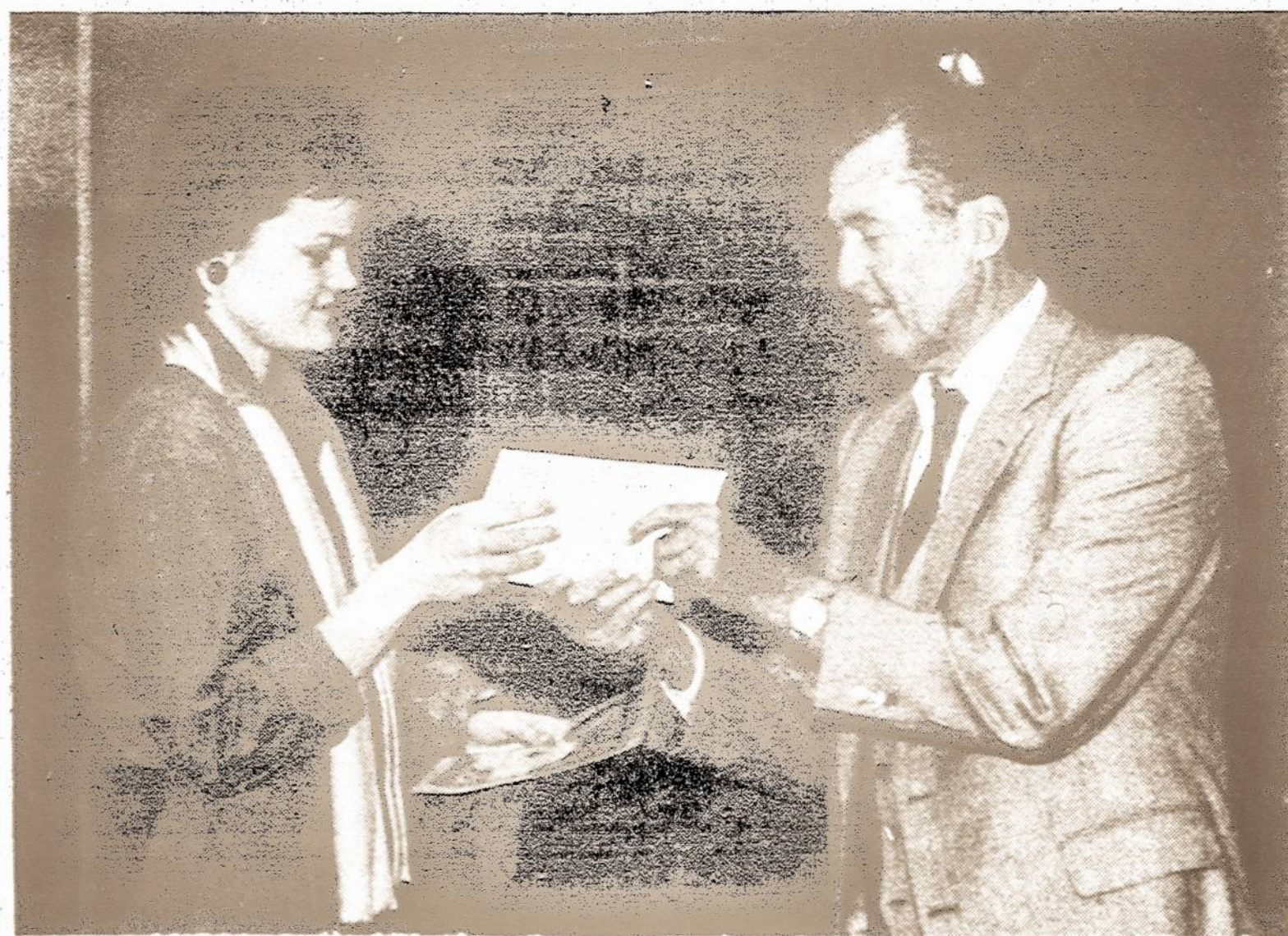
atiteko žymuo už geriausią vaidybą antrinėje moters rolėje lietuvių miestietė Emilija.

Visų keturių grupių vadovai gavo po atskirą statulėlę už nuopelnus lietuvių teatrui.

Laimutis Nargelėnas gruodžio 2 d. paskirtas Illinois policijos superintendentu (vadu). Paskyrimą spaudos konferencijoje paskelbė gubernatorius James R. Thompson. Nargelėnas gimė lietuvių tremtinių šeimoje Vokietijoje 1948 m., Illinois policijoje tarnauja nuo 1969 m., pastaruoju metu buvo kriminalinių tyrinėjimų departamento viršininkas, taip pat ir Policijos mokyklos direktorius. Turi ir mokslinių interesų, šiuo metu baigia ruošti doktoratą iš pedagogikos. Gyvena su šeima Pawnee, Ill.

Įdomu, kad pranešime spaudai apie šį paskyrimą pažymėta, jog ir Laimučio tėvas Antanas buvęs policininku, žinoma, Lietuvoje. Nacių okupacijos metais A. Nargelėnas buvo išvartas darbams į Vokietiją. Į Ameriką Nargelėnai atvyko 1951 m. ir iš karto įsikūrė pietiniame Illinojuje, kur labai maža lietuvių. Tačiau savo lietuviškumo dėl to niekad neatsisakė.

Dr. Leonas Kriaučeliūnas, iš Chicagos kalbės Los Angeles, Cal., Vasario 16-osios minėjime.

Raminta Jelionytė, laimėjusi III premiją už savo nespalvotas fotografijas, spalio 21 d. gauna atžymėtą ženklą iš Lietuvos Foto Archyvo tarybos pirm. dr. St. Budrio.

Atidarant išeivių lietuvių foto parodą spalio 21 d. Čiurlionio galerijoje Chicagoje. Stovi: žurnalistai Br. Kviklys, V. Zalatorius, Ed. Šulaitis ir kt.

Grupė Lemonto “Spindulio” šokėjų po jų koncerto Jaunimo Centro salėje Chicagoje lapkričio 13 d. Z. Degučio nuotr.

ĮDOMUS JAUNIMO PASIRODYMAS

Vienas įdomesniųjų rudens sezono renginių vyko lapkričio 13 d. Jaunimo Centre, Chicagoje. Jį atliko tautinių šokių grupė Spindulys ir jauna dainininkė Linda Razgaitė-Burbienė.

Daugumą programos atliko šokėjai, kurie šoko ir dar mums nematyti šokių. Per 4 išėjimus jie sušoko net 16 šokių. Grupės vadovė, kuri taip pat grojo akordeonu, Rasa Šoliūnaitė tuos šokius pritaikė scenai. Programoje nepažymėti daugumos šokių autoriai; tik du jų, kaip rašoma, sukurti brooklynietės Jadvygos Matulaitienės.

Net 5 šokiai: Tryptinukas, Pakeltojis, Kauškutis, Klumpiai ir Klumpakojis sušokti avint klumpes.

Šokius gražiai pajavairino Linda Ruzgaitė-Burbienė, sudainuodama lietuvių liaudies ir estradinių dainų. Dainininkės balsas nestiprus, tačiau dainų perdavimas geras, jos laikysena scenoje puiki. Pati dainininkė sau akompanavo gitara.

Tautinių šokių grupė Spindulys vadinama Lemonto vienetu, tačiau gana nemaža šokėjų yra ir iš kitų Chicagos priemiesčių, taip pat iš pačios Chicagos. Ji įsteigta 1976 metais. Jos organizatore bei vadove yra Rasa Šoliūnaitė.

Spindulys yra šokęs ne tik lietuvių, bet ir gana daug pasirodymuose amerikiečiams. Grupė dabar darosi lyg ir lietuvių reprezentaciniu vienetu.

Dabartiniu metu grupėje šoka 12 mergaičių ir tiek pat berniukų, kurių amžius yra nuo 17 iki 27 metų. Grupėje šoka: Audra Alekšaitė, Teresė Drutytė, Lidija Jechūtė, Daiva Ilginytė, Krisė Likanderytė, Rita Likanderytė, Audronė Norušienė, Rita Ostrauskaitė, Vida Šoliūnaitė, Zita Šoliūnaitė, Daina Tijunelytė, Rasa Tijunelytė, Paulius Alekna, Rimas Baužys, Tomas Fink, Antanas Kušeliauskas, Aras Lintakas, Andrius Pabedinskas, Edis Pocius, Tomas Pocius, Edis Saulis, Linas Šoliūnas, Saulius Šoliūnas, Edis Šulaitis.

Koncertą surengė LB Vid. Vakarų apygarda, kuri tą dieną turėjo apylinkių atstovų suvažiavimą. Gaila, kad dalis suvažiavusiųjų atstovų, prieš pat koncertą pasibaigus posėdžiui, išskubėjo namo, visai nelaukdami taip įdomaus koncerto, kurį kaip tik atliko jaunimas. O jaunimo veikla ar neveikla daug rūpinasi...

Būtų gera, kad tie atstovai ne tik patys būtų likę koncertu pasigrožėti, bet dar ir po porą dešimčių pažįstamų būtų atsivežę. Tai būtų buvęs konkretus jų veiklos įpraminimas. Ed. Vardas

Pedagoginis Lituanistikos Institutas Chicagoje praveda ir suaugusiems lituanistinius kursus. Paskaitas skaitys inž. Žemaitaitis apie istorinę geografiją, kun. Juozas Vaišnys, SJ, apie kalbos kultūrą ir prof. Kazys Ėringis, apie ekosocialinę Lietuvos raidą dvidešimtajame amžiuje.

Vienybė, 1983 m. gruodžio 15 d.

Vaidas iš newyorkietės dail. Vidos Krištolaitytės meno parodos atidarymo lapkričio 23 d. vakare Čiurlionio vardo galerijoje Chicagoje. Pati dailininkė su balta suknele. Z. Degučio nuotr.

V. Krištolaitytės paroda Chicagoje

Buvusi chicagietė dail. Vida Krištolaitytė iš New Yorko į Chicago atvežusi 46 savo tapybos darbus, juos lapkričio 23-27 dienomis buvo išstačiusi Čiurlionio galerijoje Jaunimo Centre.

Šį kartą dail. Krištolaitytė chiegiečiams daugumoje parodė gamtos vaizdų, kuriuos ji gana pagaunanti yra atlikusi. Priešingai savo ankstesniems paveikslams, kurie būdavo labai dideli, šioje parodoje ji daugumoje išstatė vidutiniško ir mažo formato darbus. Tas, žinoma, komerciškai gal ir naudinga, tačiau juose dailininkė nelabai gali "išsitiesti" savo pilnu ūgiu.

Kai kurie jos darbai suskaldyti į du gabalus ir kabinami kaip atskiri paveikslai šalia vienas kito, sudaro vienalytišką kompoziciją. Tai yra

mūsų dailininkam savotiška naujiena.

Oficialus parodos atidarymas buvo lapkričio 23 d. vakare. Atidarymą pradėjo M. Remienė, o kiek ilgiau pakalbėjo BALFo pirmininkė Rudienė.

Pati dail. Krištolaitytė pasisakė, jog ji vilkinti baltą suknelę dėl to, kad yra su menu susiziedavusi. Taip pat dar pridėjo, kad jai reikia lietuvių, nes be jų ji negalėtų kurti. Ir už tai kitataučiai, esą, jai pavydi, kuomet ji gali ruošti parodas lietuvių tarpe.

Dail. Krištolaitytė (gimusi 1939 m. Kaune) studijavo ir dėstė dailę Chicagoje. 1964 m. persikėlė į New Yorką ir čia gilinosi tapyboje bei grafikoje Pratt institute, kur gavo magistro laipsnį. Parodose dalyvauja nuo 1962 metų. E. Tyl.

AMERIKOS LIETUVIŲ VIEŠNAGĖ LIETUVOJE

Iš Chicago į Lietuvą buvo nuvykusi lietuvių literatū-kultūrininkų grupė, vadovaujama Liuto Mockūno. Tai daugumoje chiegiečiai, jauno ir vidutinio amžiaus žmonės, išėję pasireiškiantieji spaudoje, teatre, dailėje, muzikoje ir kitur. Jie vyko Tėviškės draugijos kvietimu.

Apie šios grupės viešnagę rašė ir nuotraukų įdėjo Literatūros ir Meno bei Gimtojo Krašto savaitraščiai. Čia duodame reportažo "Daug pamatėme..." iš Gimtojo Krašto pabaigą:

— Mes daug pamatėme, daug patyrėme, turėjome daug susitikimų, pasimatymų, susipažinimų, pabuvojome Druskininkuose, Kaune, Rumšiškėse, Trakuose. Anykščiuose, matėme daug naujų pastatų, daug restauruotų senovės vertybių. Visa tai buvo mums malonu. Didžiausią išpuilį visiems darė Lietuvos žmonės. Jaudinantis jų nuširdumas, tarpusavio santykiai. Tikiuosi, kad ši kelionė nebus paskutinė, kad sulauksime jų ir daugiau. Ačiū už šitą, — atsisveikinime su "Tėviškės" draugija, visų Tarybų Lietuvoje viešėjusių tautiečių vardu, kalbėjo grupės vadovas L. L. Mockūnas. Dešimt dienų Tarybų Lietuvoje praleidę tautiečiai iš JAV: A. T. Antanaitis, V. K. Kelertienė, J. J. Šmulskštys, M. Stankūnienė, D. Sruogaitė-Bylienė, J. Pivoriūnas, A. Tonkūnas, S. Stasienė, A. M. Aistienė, V. Pauviėnė, 1983 m. gruodžio 15 d.

peras, A. Kezys, L. L. Mockūnas, E. A. Sakadolskienė, R. ir J. Spurgiai, R. S. Kaminskaitė, N. O. Remeikytė, E. Kriaučiūnienė, K. Martinkus, K. Jazbutis atsisveikino su gimtine, kas — su tėvų žeme, plačiai atvėrusia svečiams savo gyvenimo panoramą, pažėrusią savo rudeniško grožio spalvų.

Gimtasis Kraštas taip pat patalpinęs pasikalbėjimą su šios grupės nariu, inžinierium iš Chicago Viktoru Pauperu. Į klausimą: Ar pavyko nors kiek susipažinti su kultūrinio Lietuvos gyvenimu, meno pasauliu? — jis taip atsakė:

— Turėjome progos susitikti, pabendrauti su Lietuvos mokslo, meno darbuotojais — tai visiems mums buvo naudinga ir įdomu. Lankėmės daugelyje muziejų, parodų salėse. Labai sudomino jūsų dailininkų darbai. Būtų malonu, kad kuo daugiau jų galėtume pamatyti ir Amerikoje. Labai gera išpuilį paliko tai, kas šiuo metu vyksta Lietuvos meno pasaulyje — literatūroje, dailėje, muzikoje.

Turite ir puikius teatrus. Jų pastatymus galėčiau lyginti su garsiausių pasaulio teatrų pastatymais.

O kokią emocinę staigmeną patyriau, vaikščiodamas gražiomis Anykščių apylinkėmis, savo akimis matydamas visiems mums brangių rašytojų gimtąsias vietas, gražų Anykščių šilėlį!

S. Kašlionis išvyko į Hot Springs

Chicagoje gyvenęs dzūkas Simas Kašlionis apsigyventi išvyksta į Hot Springs, Arkansas. Jis ilgąmetis spaudos rėmėjas, konkursų mecenatas, premijas paskyręs 22 novelėm ar romanui. Nuo 1962 m. iki dabar iš savo uždarbio premijoms yra išdalinęs \$14,000.

Artimieji patyrė, kad Simas Kašlionis iš Chicago išvyksta, ALT sąjungos skyrius spalio 7 d. Lietuvių Tautiniuose namuose suruošė atsisveikinimo vaišes. Vadovavo pirmininkas dr. Leonas Kriaučiūnas.

Teodoras Blinstrubas nupasakojo Simo Kašlionio gyvenimą, jo gimtinę, mokslą, tarnybas Lietuvoje ir darbus Amerikoje.

Lietuvių žurnalistų sąjungos centro valdybos pirm. Jurgis Janušaitis Simui išreiškė gilią padėką už meilę lietuviškajam žodžiui. ALT Sąjungos vyr. valdybos pirm. Vaclovas Mažeika gėrėjosi Simo Kašlionio tautiniu sąmoningumu. Korp! Neo-Lithuania valdybos pirmininkas Antanas Juodvalkis pareiškė

padėką už paskutinę valią — jis visą savo turtą po mirties palieka Korp! Neo-Lithuania. Lietuvių Tautinių namų šeimininkas inž. Jonas Jurkūnas prisiminė kaip jautrų ir dosnų vyrą. Prof. M. Mackevičius pasidžiaugė sena draugyste ir Simo Kašlionio nuoširdumu. Vilties draugijos ir ALT sąjungos East Chicago skyriaus vardu kalbėjo Kazimieras Pocius.

Mešy Šimkus dėkojo už gausias premijas ir linkėjo, kad ir šiltame krašte Simas visada prisimintų ir dažnai sugrįžtų į Chicago. Prie linkėjimų jungėsi iš St. Petersburgo Juozas Žvynys tos apylinkės tautinės sąjungos skyriaus vardu.

Po visų sveikinimų V. Lenkevičienė, Viktoras Mastys ir dr. Leonas Kriaučiūnas ALT s-gos skyriaus vardu išvykstančiam Simui Kašlioniiui įteikė skulptoriaus Petro Vebros vargo mokyklą, kaip padėkos ženklą.

Dėkodamas Simas Kašlionis pasižadėjo bet kur būdamas nepamiršti Chicago.

Detalė iš milžiniško dail. Zitos Sodeikienės kūrinio "Berlyno siena". Šis paveikslas išstatytas kun. Kezio vadovaujamoje "Galerijoje" Chicagoje šiaurinėje miesto dalyje ir Čiurlionio vardo galerijoje. Z. Degučio nuotr.

Sparčiai auganti milijoninė

LIETUVIŲ FEDERALINĖ KREDITO UNIJA

KASA

Yra geriausia ir patogiausia bankinė įstaiga visiems lietuviams.

- KASA už paprastas taupymo sąskaitas moka **9%**
- Už IRA pensijų indėlius KASA šiuo metu moka **10%**
- Už didelius ir mažus sertifikatus KASA moka kiek galima aukščiausius procentus.
- Visiems taupytojams KASA lengvomis sąlygomis suteikia visų rūšių paskolas.

— KIEKVIENO ASMENS INDELIAI KASOJE APDRAUSTI IKI 100,000 DOL.

KASOS įstaiga veikia savaitės dienomis nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro, o penktadieniais iki 6 val. ir šeštadieniais iki 5 val. vak.

KASOS adresas: 86-01 114th Street, Richmond Hill, N. Y. 11418. Telefonas: [212] 441-6799

KASA kviečia visus jungtis į lietuvišką taupymo įstaigą.

MŪSŲ MUZIKA IR KULTŪRA

Kartais tenka tik stebėtis, kiek daug vienas žmogus gali atlikti! Tai sakant, galima pakalbėti apie muziką Faustą Strolia, be kurio sunku įsivaizduoti Chicagos lietuvių muzikinį gyvenimą. Šis į savo gyvenimo amžiaus antrąją pusę persirites vyras, nors turintis dar daug jaunų užsimojimų, neseniai buvo pagerbtas Balzeko Lietuvių Kultūros muziejaus surengtame pokylyje ir aprašytas didžiajame dienraštyje — Chicago Sun-Times.

Strolia — ilgametis Lietuvos Vyčių choro dirigentas, Vaivos muzikinio vieneto vadovas, Chicagos lietuvių styginio ansamblio vedėjas, muzikos mokytojas lituanistikos mokyklose, vaikų chorų dirigentas daug dirba ir kitose kultūrinėse srityse. Sunku išskaičiuoti visa, ką jis per 20 metų Chicagoje yra atlikęs. Jis taip pat komponuoja muziką, vargonininkauja ir atlieka dešimtis kitų darbų. Strolios keli sūnūs taip pat yra muzikai.

Kaip būtų gera, jog Chicaga turėtų dar bent kelis žmones, panašius į Faustą! Tuomet vietos lietuvių muzikinis gyvenimas dar daugiau sužydėtų gražiomis spalvomis ir nuskambėtų linksmomis akordais. Tačiau, deja, tas gyvenimas nyksta, nes vieno Strolios toli gražu nepakanka. Giltinė taip kruopščiai mūsų senuosius muzikus renka, kad tiesiog sunku įsivaizduoti Chicagos ir bendrai Amerikos lietuvių gyvenimą, sakysime, po 20-ies metų...

Kalbant apie Amerikos lietuvių iškeliaujančiuosius amžinybėn muzikus... Jie tikrai kuo greičiau stengiasi mus palikti. Dabar į Chicagą vėl perkeltos Muzikos žinios, atrodo, daugiausia medžiagos skirs tokių mirusiųjų aprašymams. Štai 1982 m. antrojo pusmečio numerį (žurnalas pasirodo du kartus metuose ir dar išėina atsilikusių datomis) paskyrė dviejų žymių muzikų — Izidoriaus Vasyliūno (mirė 1982 gruodžio 14 d.) ir Juliaus Gaidelio (mirė 1983 sausio 6 d.) aprašymams. Viršelis papuoštas abiejų bendra išraiškinga nuotrauka, kuomet dar jie buvo sveiki ir kūrybingi.

Žurnalą leidžia Lietuvių Vargonininkų-Muzikų Sąjunga. Čia minimo žurnalo laidoje vedamasis — "Laiškimės!", kuriame sakoma: "Išėjimo turi veikti stipri muzikų draugija. Tinkamo pobūdžio muzikinė kūryba, veikimas ir spauda neprivalo sustoti. Tai mūsų praeities, dabarties ir ateities uždėta pareiga, o senoji emigracija — pavyzdys". Tai lyg tyruose šaukiančiojo balsas, nes mirstančiųjų vietų nėra kam užimti o tie, kurie dar galėtų veikti, užsiėmę ir kitokia veikla.

Neseniai iš gyvųjų būrio vėl išsiskyrė du muzikai Alfonsas Mikulskis ir Aleksandras Aleksis-Aleksandravičius. Pirmasis išėjo dar savo amžiaus pilname pajėgume, antrasis — jau buvo sulaukęs Vienybės amžiaus.

Balzeko Lietuvių Kultūros Muziejus plačiai reiškiasi lietuvių kultūrinėje veikloje visais frontais. Jo didžiausias nuopelnas, kad jis su

lietuvių kultūra, kalba, tradicijomis, papročiais supažindina tuos lietuvių kilmės žmones, kurie yra nuo lietuviškojo kamieno atitrūkę, o taip pat ir kitų tautų žmones, norinčius susipažinti su visu tuo, kas yra lietuviška.

Sveikintina automobilių prekybininko Stanley Balzeko graži iniciatyva. Šis finansiniai stiprus mūsų tautietis neužsidarė savo draugų ratelyje, kaip dažnai būna turtingųjų lietuvių ir kitataučių tarpe, tik gėrėdamiesi savo turtais, džiaugiasi malonumais. Balzekas metėsi į visuomeninę, kultūrinę veiklą. Jis apie savo muziejų subūrė visą eilę lietuvių ir net kitataučių. Daug tos veiklos jam nekainuoja pinigų, nes išlaidas gali nurašyti iš prekybos pajamų.

Nemaža pajamų dabar gauna ir iš įvairių amerikiečių fondų, kuriais remiami tautiniai projektai. Dabar tais pinigais galima pasinaudoti. Jie sudedami amerikiečių, reikia mokėti tik prie jų prieiti. Stanley Balzekas tokių sugebėjimų turi. Tai jo nemaži asmeniškai nuopelnai, kurie kartu tarnauja ir visiems lietuviams.

Apie Balzeko kultūros muziejuje rengiamas parodas, paskaitas bei kitus renginius plačiai rašo ir amerikiečių spauda, taip pat žinias apie įvairias pramogas ar mokslinio turinio parengimus, kviesdama ir amerikiečius susidomėti lietuviams bei Lietuvai. Tai sunkiai nuperkama propaganda, kuri dažnai nepasiekama vien tik pinigais...

Muziejus leidžia anglų kalba (kartais būna ir lietuviškų rašinių) biuletinį, pavadintą "Lithuanian Museum Review". Jis supažindina tuos, kurie domisi šio muziejaus ir kitokia lietuviška veikla, net lietuvių istorine veikla.

Raginame lietuvius ir jų draugus bei pažįstamus, chicagiečius ir iš kitur atvykstančius, apsilankyti šiame muziejuje (ypatingai, kurie dar jame nebuvo). Anglų kalba užrašai, rodantys kryptį į šį muziejų yra prie kai kurių didžiųjų Chicagos kelių. Muziejaus adre-

Muzikas Faustas Strolia pagerbiamas Balzeko Lietuvių Kultūros muziejaus surengtame pokylyje. Iš k. į d.: F. Zapolis, Strolienė, F. Strolia, Loretta Stukienė ir Stanley Balzekas, Jr.

sas — 4012 Archer Ave. (prie pat Balzeko automobilių parduotuvės).

Reikia dar pridėti gana malonią žinią. Neseniai šis muziejus išleido labai reikalingą lietuvių kalbai mokytis kasetę ir 60 puslapių knygelę. Kasetė pavadinta "An Evening with Birutė" pasikalbėjimo formoje mokoma lietuvių kalbos, dainuojama dainų, šokių ir kt. Dainas dainuoja Lietuvos Vyčių choras, muzikinis vienetas Vaiva, muziką — Aido orkestras. Visa tai muziejuje gaunama už \$18.95. [eš.]

Denisa Kružikaitė, 9 metų, Ričardo ir Teresės Kružikų, gyvenančių Buskirk, N. Y., duktė, su Sage miesto simfoniniu orkestru atliko smuiko solo Antonio Vivaldi violino concerto in G minor su dirigentu Louis Calabro. Be smuiko, Denisa dar mokosi pianinu skambinti ir baletą. Pirmąją pianino programą atliko Bennington, Vt., jaunųjų talentų pasirodyme.

Denisa muzikos pradėjo mokytis būdama 5 metų ir tebetęsia pas mokytoją Kay Nicholas, Albany, N. Y.

Algis Byla Wisconsin valstybės skelbtame smuikininkų konkurse šią vasarą laimėjo 2-ąją vietą. Pereitais metais jam atiteko 3-čioji. Algis dalyvauja Piper Road Spring Band muzikinėje grupėje, kuri groja Amerikos liaudies muziką.

Grupė jau yra išleidusi tris plokšteles, o šiais metais pasirodė Algio ir Bob Mason plokštelė.

Dalia Viskontienė, Toronto "Volungės" dirigentė, su newyorkiečių gėlėmis po koncerto Kultūros židinyje.

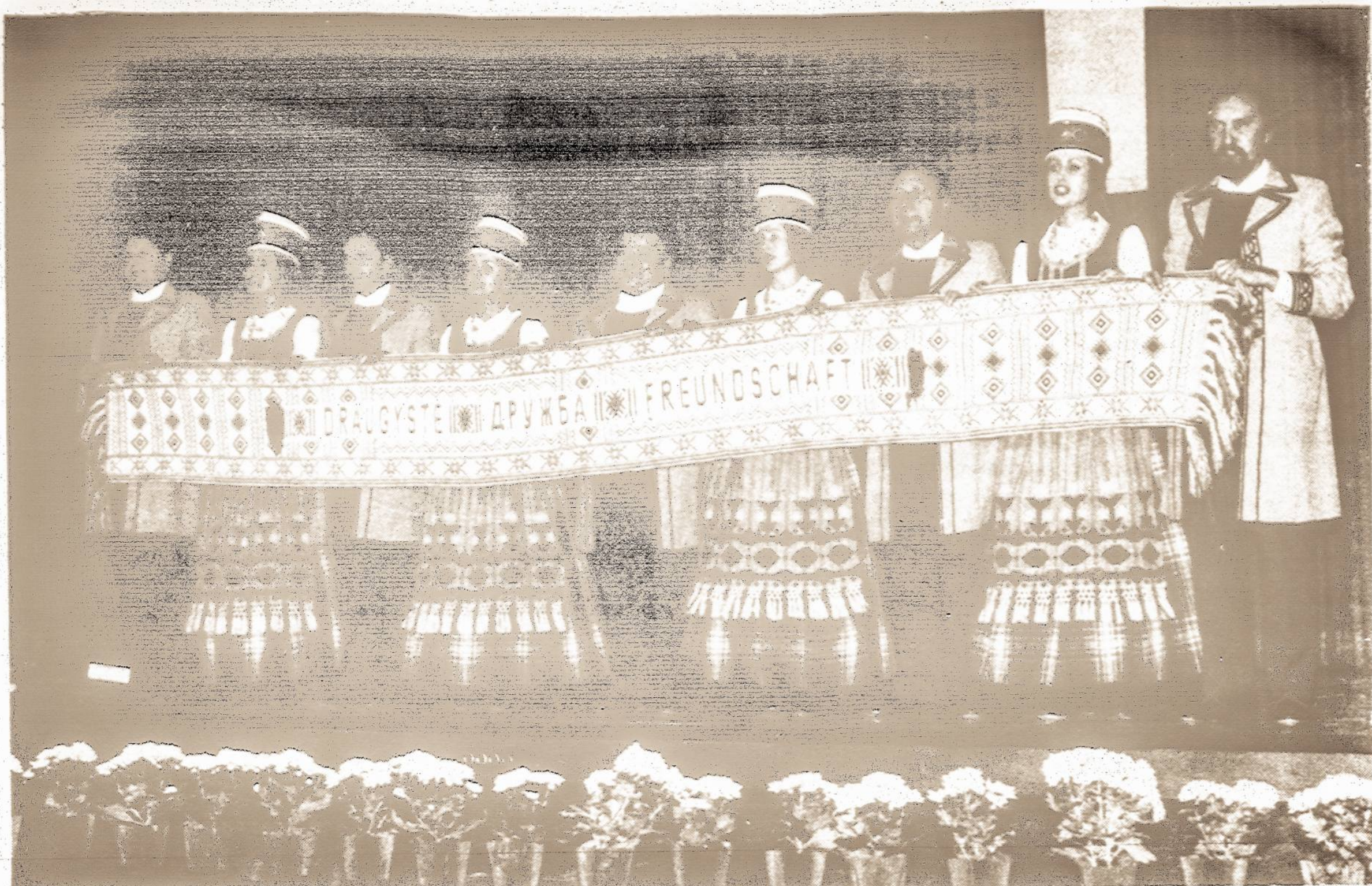

Iš Toronto, Kanados, atvykęs "Volungės" choras atliko programą Kultūros židinio dešimtmečio minėjime.

me. Plačiau sekančiame Vienybės numeryje.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka
Vienybė, 1983 m. gruodžio 15 d.

Meno atstovai iš Lietuvos prisistato su draugystės pareiškimu per Lietuvos Savaitės pasirodymus V. R. Gumuliausko nuotr.

Šaunus Lietuvos Ansamblis koncertavo Vakarų Vokietijoje

Tokia antraštė savo rašini pavadino kun. Vaclovas Šarka (Hohldamm 22, 2000 Hamburg 1, W. Germany) jo leidžiamame biuletenyje, kuriame rašoma apie V. Vokietijoje vykusias Lietuvos Dienas. Apie jas iš V. Vokietijos gavome ir Rimanto Gumuliausko nuotraukų, Lietuvos ansamblio koncertų programinių leidinėlių, literatūros apie ten vykusias parodas, iškarpu iš Vokietijos laikraščių ir kitos medžiagos.

Kadangi apie tą Lietuvių Savaitę jau buvome idėję savo bendradarbio Frankfurte R. Šilerio aprašymą, tai čia iš kun. V. Šarkos rašinio dedame tik ištraukas:

Visą savaitę 30 asmenų šoko ir dainavo vokiečiams Reino ir Ruhro krašte. Juos pakvietė Vokietijos ir Tarybų Sąjungos Kultūrinių Ryšių Draugija. Vokiečių pakvietimu pasinaudojo:

1. Lietuvių liaudies dainų ir šokių ansamblis "LIETUVA"
2. Lietuvos Styginis Kvartetas, vadovaujamas Eugenijaus Paulausko
3. Vargonininkas Leopoldas Digrys ir
4. Kauno "Granito" vyrų rankinio komanda.

Kiekvienas vienetas turėjo smarkiai darbuotis kasdien naujoje vietoje. Darbas buvo sunkus ir įtemptas, bet profesionalams įdomus. Mums, kurie stebėjome jų darbą, viskas darė nepaprastai didelį įspūdį.

Kölne ir dar keliuose kituose miestuose buvo surengta gintaro, medžio, metalo dirbinių, audinių ir mezginių paroda. Be to buvo kelių menininkų paveikslų paroda. Viskas buvo gražiai ir įdomiai parengta.

Gaila, kad Vokietijos lietuviai nebuvo apie tai laiku painformuoti. Gaila, kad organizatoriai nepasirūpino Atatinkama reklama per spaudą, radiją, televiziją, ir plakatais bei įvairiais leidiniais. Nepasirūpino tuo šeimnininkai ir svečiai.

Vienybė, 1983 m. gruodžio 15 d.

Menininkai viską perteikė žiūrovams tobuliausiai. Jų pasirodymu buvo patenkinti vokiečiai ir vietos lietuviai. Laimingi buvo ir jų palydovai, vadai, globėjai. Vokietijos lietuviams nepatiko, kad vienas ministerio pavaduotojas Bronius Zaikauskas kaikuriuose vietose sveikino vietos vokiečius rusų kalba ir vaidino "laisvos" dabartinės Lietuvos laimingą ministerį.

Mažiausias pasisekimas buvo Duisburgo mieste, o didžiausias

Išleido knygą apie muziką

Šiomet išėjo nauja knyga apie lietuvių muzikinį kultūrinį palikimą — "Koncertinis gyvenimas Lietuvoje 1919-1940".

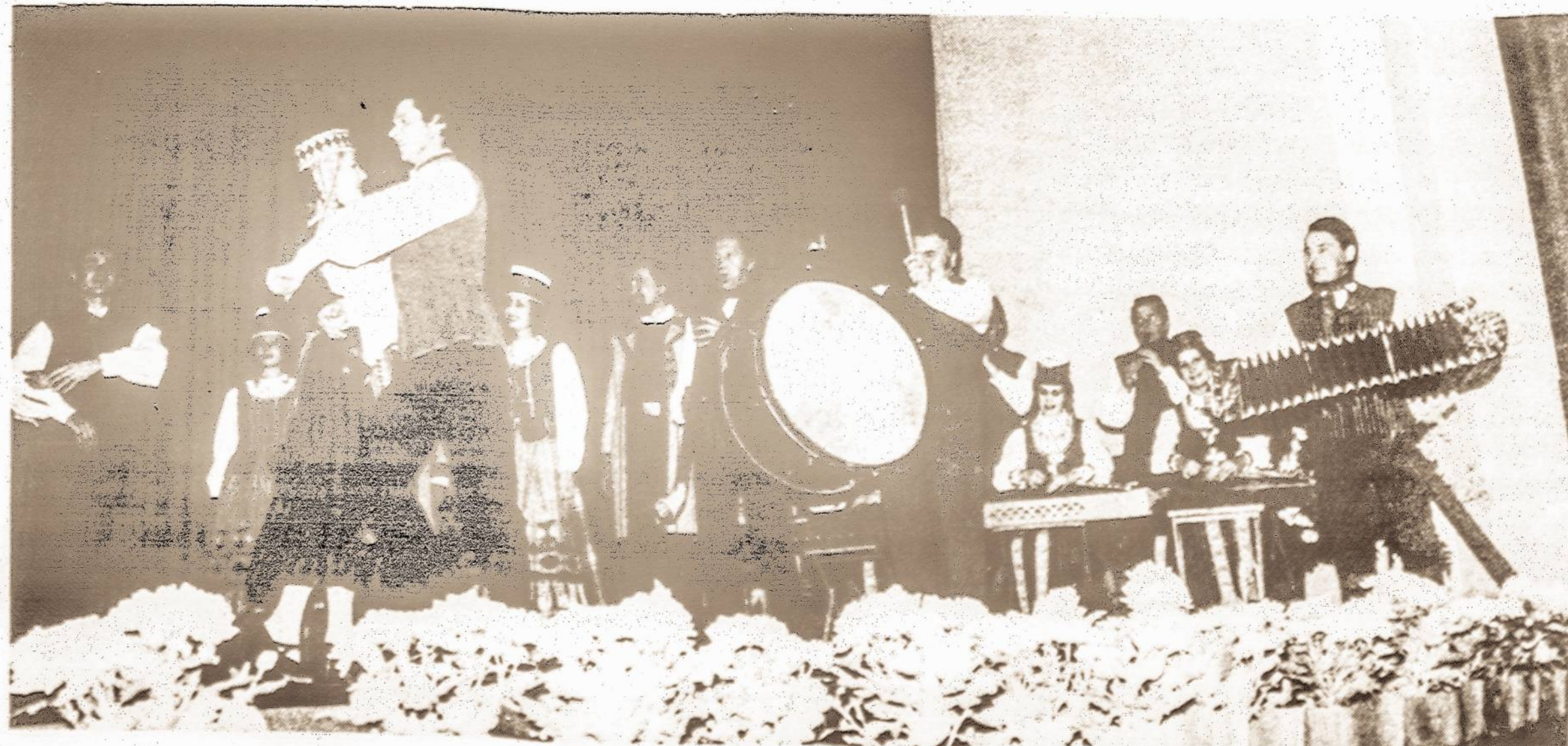
Knygos autorius — Lietuvos valstybinės konservatorijos ilgametis dėstytojas Kazys Jasinskas. Nesenai paruošęs du leidinius, susijusius su pagrindine jo pedagoginio darbo sritimi — TSRS tautų muzikos istorija, dabar jis pateikė skaitytajams knygą, kurioje pirmąsyk lietuvių muzikologijoje taip išsamiai ir kondensuotai nušviečiamas Lietuvos muzikinis koncertinis gy-

LIETUVOS pasisekimas Munsterio mieste. "Westfälische Nachrichten" nepasigailėjo "Lietuvai" šilčiausių komplimentų — geriausio įvertinimo.

Šis meno vienetas buvo lyginamas su pasaulinio garso tolygiais ansambliais. To ansamblio vadovai buvo labai malonūs ir budrūs, kad tik Vokietijos lietuviai mažiausiai galėtų kalbėtis su šokėjais ir dainininkais. Jie patys stengėsi uoliai atsakinėti į visus klausimus.

venimas (apsiribojant iki šiol beveik netyrinėta instrumentinės muzikos propaganda).

Pasitelkdamas daugiausia periodinę to meto spaudą, autorius penkiuose knygos skyriuose apžvelgia muzikinio gyvenimo sąlygas nepriklausomoje (kaip ten dabar vadina — buržuazinėje) Lietuvoje. Knygoje pateikiama gausi faktinė medžiaga, supažindinanti su meno kolektyvais, jų vadovais, repertuaru, solistais, ansambliais, spaudos atsiliepimais.

Ansamblis "Lietuva" šoka, dainuoja ir groja Vakarų Vokietijoje savo gerai pavykusiuose pasirodymuose.

R. Gumuliausko nuotr.

RYŠIAI SU 62 ŠALIMIS

Lietuvos draugystės ir kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugija dabar palaiko nuolatinius aktyvius ir įvairapusiskus ryšius su daugiau kaip 600 partnerių 62 pasaulio šalyse. Dabar draugijoje veikia penki respublikiniai, dešimt miestų skyrių, teisininkų, jaunimo sekcijos ir kt. Lietuvos draugystės ir kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugija yra masinė visuomeninė organizacija, jungianti 317 organizacijų. Tai — gamyklos ir įmonės, kūrybinės sąjungos ir aukštosios mokyklos, teatrai ir laivų įgulos, tarybiniai ūkiai ir technikumai.

Viena svarbiausių Lietuvos draugystės ir kultūrinių ryšių draugijos veiklos krypčių — supažindinti užsienio visuomenę su Lietuva.

Pastaraisiais metais draugija kasmet vidutiniškai priima beveik šimtą delegacijų iš 32-35 šalių. Lietuvą aplanko pačių įvairiausių profesijų žmonės: politiniai ir visuomenės veikėjai, žurnalistai, architektai, dailininkai ir kiti.

Justino Marcinkevičiaus poezijos rinkinį "Tokia yra meilė" anglų kalba išleido "Vaga" Vilniuje. Įvardinį žodį parašė filologijos mokslų dr. V. Kubilius, eilėraščius išvertė Vilniaus universiteto anglų filologijos katedros vedėjas L. Pažūsis. Knyga, 7,000 egz. tiražu, iliustravo dail. G. Didelytė. Anksčiau anglų kalba buvo išleista eilėraščių rinktinė "Gintaro vėrinys", vysk. A. Baranausko poema "Anykščių šilėlis", keletas knygelių vaikams.

Šeštoji baltiečių dailininkų grafikos darbų paroda, surengta Tallinne, pasižymėjo kūrybiniais ieškojimais ir originalumu. Jai sutelkti trejų paskutiniųjų metų kūriniai, nes paroda rengiama kas treji metai. Svečių teisėmis dalyvavo Gruzijos ir Gudijos grafikai. Estijos Dailininkų Sąjungos prizai paskirti: M. P. Vilučiu (Lietuva), J. Petraškevičiui (Latvija) ir K. Pustak (Estija).

Panevėžio dramos teatras naują sezoną pradėjo gastrolėmis Jerevane. Armėnams nuvežti du spektakliai — A. Strindbergo "Mirties šokis" ir V. Krėvės "Žentas". Šiltai sutiktas vyr. rež. Donatas Banionis, atlikęs pagrindinį vaidmenį "Mirties šokio" spektaklyje.

Christmas—A "Lithuanian Holiday"

In the Christian world, December 25 is universally observed as the Feast of the Nativity of Jesus Christ. Although Lithuanians tend to emphasize Christmas Eve — *Kūčios* (December 24) over the actual Day of Nativity, the former with its undertones of the "Last Supper" (twelve courses of food symbolizing the apostles), its celebration of early Christian agape, Christmas day also has its traditions.

After Midnight Mass or Services, Christmas in Lithuania was a time for resting, singing of carols, and enjoying good food. A number of Lithuanian folkways relate to Christmas or *Kalėdos*. On the first day of Christmas nobody went visiting. Children disguised as "Biblical shepherds", or "Old Man Christmas" (*Kalėdų Senelis*) "The Three Kings," "The Old Year" went around asking for donations, usually food. There were a number of Christmas games with disguising or masquerade such as "Leading a Bear" (*Meškos vedimas*), "Jack Rabbits" (*Kralikai*), "Swarming of the bees" (*Bičių spietimas*), and "Frying a crane" (*Gervės kepimas*). All debts had to be paid before Christmas and nothing should be lent on Christmas Eve, or you will do away your own good fortune. The *Šeimininkas* or head of the household went around his fields and prayed. The third day of Christmas was observed as the "Day of Hail" (*Ledų diena*) and no work was done in the fields, lest crop failure occur that summer.

During the whole season between Christmas and Epiphany which is called *Tarpu-šventiaiai* ("between the holiday"), hard work like spinning and milling was forbidden.

One can discern behind the Christian trappings vestiges of Lithuanian pagan customs. The period between Christmas and Epiphany was the period of darkness, cold and lack of sun-light. Most Lithuanian pagan ceremonies and customs sought to evoke the return of the sun and its life-giving light. The pagan Lithuanian turned Christian convert in the Middle Ages had no difficulties with the celebration of the birth of the World's Redeemer and with the rebirth of the life-giving Sun.

It should be noted that the Latvians call Christmas "*Ziemas svētki*" or "Winter Holidays". The Lithuanians call Christmas *Kalėdos* which is a foreign loanword.

Let us look briefly at "Christian" customs associated with Christmas in Lithuania. The name *Kalėdos* is a collective or plural noun, it refers to the Twelve days of Christmas. During this season the pastor or his curate visited members of the parish, blessing the sick and homes. This visitation was called *kalėdojimas* (from the verb *kalėdoti*, "to make the Kalends"). The peasants would give gifts called

kalėda to the priest. Women folk would give woven objects, young maidens ornate towels. The men gave nuts, wood carvings or money. The priest accompanied by the sacristan (*zakristijonas*), varpininkas (bell-ringer) or organist (*vargonininkas*) would distribute Christmas wafers — *plotkelės* if the visit occurred before *Kūčios*. In some parts of Lithuania escorts of local folk called *kalėdininkai* accompanied the pastor or his assistant.

At yuletide farmers practiced what is called *kalėda*: that is, they let their hired help go home for Christmas with a *paviržis* — gifts of bread and smoked meat.

At this juncture let us determine the origins of the Lithuanian name for Christmas — *Kalėdos* and explore the origins of the Christian customs.

In 1912 in his study about the relationship of the Lithuanian and Slavic languages, the famous philologist Kazimieras Būga observed that *Kalėdos* is derived from the Russian *koljada* ("rožvestvo"). He changed his mind the following year. In his review of Jurgis Gerlus' book about the proper names in Old Prussian and Lithuanian Prof. Būga wrote: "By the way, returning to "Kalėdos", I must note that this name could not be Polish. From Polish we would have *Kalendos* or *Kalindos* . . . . For the origin of *Kalėdos* "Kalende, Getreidelieferung an Geistliche" (whence "kalėdoti") and *Kalėdų* (Weihnachtsfest) there cannot be two opinions. Phonetically the finger points at Byelorussian, cf. the words *koljada* — "the giving of gifts to clergy by the Christian laity" and *koljady* — "the holidays from December 24 to Epiphany" (Nosovič, "Dictionary of the Byelorussian Language, p. 243). Both the Russian *koljada* and Polish *koleda* came from the same source, namely from the Latin *calendae*."

In ancient, pagan Rome *Calendae* (from the verb *calare*, to call) or the Kalends was the day on which Romans proclaimed the festivals. Literally, it was the first day of the Roman month. Thus: *Calendae Februariæ* — the First day of February. On the Kalends, interest was paid. Therefore Roman debtors referred to it as *tristes Kalendae* (gloomy Kalends). How did this Latin term of the Roman calendar become associated with Christmas? With the 25th of December?

Historically, the real date of Jesus' birth is not known. Early Church Fathers argued in favor of May 20 or January 10, or January 6, March 28 or April 2. Later March 21 was chosen because it is the Spring Equinox, when daylight and nightfall are equal. Because of this phenomenon it was believed that March 21 signified the start of creation, thus also the salvation of mankind. The Hebrew prophet Malachai called the Messiah the

Christmas 1983

It is a very special pleasure for Nancy and me to extend warmest greetings and best wishes to all of you during this most joyous of holiday seasons.

This festive occasion is celebrated in many different ways. We exchange gifts, attend church services, decorate our homes and Christmas trees, and enjoy a family dinner. But perhaps the tradition that most warms the heart is the sound of Christmas music.

Of all the songs ever sung at Christmastime, the most wonderful of all was the song of exaltation heard by the shepherds while tending their flocks on the night of Christ's birth. An angel of the Lord appeared to them and said: "Fear not: for, behold, I bring you good tidings of great joy, which shall be to all people. For unto you is born this day in the city of David a Savior, which is Christ the Lord." Suddenly there was with the angel a multitude of voices praising the Heavenly Father and singing: "Glory to God in the highest, and on earth peace, good will toward men."

Sometimes, in the hustle and bustle of holiday preparations we forget that the true meaning of Christmas was given to us by the angelic host that holy night long ago. Christmas is the commemoration of the birth of the Prince of Peace, Jesus Christ, whose message would truly be one of good tidings and great joy, peace and good will. During this glorious festival let us renew our determination to follow His example.

Won't all of you join with Nancy and me in a prayer for peace and good will. May a feeling of love and cheer fill the hearts of everyone throughout this holiday season and in the coming year.

We hope this Christmas will be especially wonderful and that it will usher in a new year of peace and prosperity.

Ronald Reagan

"Sun of Truth"; the Gospels call Christ the "Sun of Light". If during creation the sun was created on the third day, then Christ's conception had to be on March 25th. As a result he had to be born on December 25th. No less a Church authority than St. Augustine declared that this date was historically true and accepted by all.

The final choice of December 25th was also influenced by the Roman civil calendar and the pagan festival of *Sol Invectus* which Emperor Aurelian proclaimed in 274 A. D. At the time the cult of the Persian Sun deity Mithra was popular with the Roman legions, the power basis of the Roman emperors. His feast day was December 25th. With the ascendancy of the Christians in the Roman Empire the popular Sun god Mithra, the personification of the natural sun, was replaced by Jesus Christ — the real sun of mankind. The Christians preempted December 25th as the birthday of Christ. Initially problems arose, many could not differentiate between the two. Pope Leo the Great (440-461) warned the Roman believers against confusing Christ with the natural son. Although the birthday of Christ was called *Natalis Domini* or simply *Natale*, the general populace clung to the pagan holiday *Calendae*. December 25 was called *Calendae*. The Lithuanian *kalėda* or giving of gifts to the

visiting pastor also had its Roman antecedents which pre-dated christianity. The custom was taken from the ancient Romans, who on what became New Year's Day (*Calendis Januarii*) visited one another with greetings and gifts. This custom survived into Christian times when the exchange of gifts was transferred to Christmas.

Whether Roman, Christian or Lithuanian in origin Christmas — *Kalėdos* is a wonderful family time for all. Christians celebrate the birth of Christ, while others share in the hope, warmth and love that comes from this season. *Linksmų Kalėdų Šventių visiems Vienybės skaitytojams!*

ALGIRDAS BUDRECKIS

Vienybė, December 15, 1983

VLIKO SEIMO REZOLIUCIJOS

VLIKo Seimas 1983 m. lapkričio 12-13 d. Southfield-Detroit, Mich., išklauses pranešimus apie VLIKo 40-ties metų veiklą, skelbia, kad 1943 m. lapkričio 25 d. VLIKas buvo sudarytas vokiečių okupuotoje Lietuvoje. Paskelbus 1944 m. Vasario 16 d. deklaraciją ir išleidus keletą atsišaukimų ir lietuvių tautą, 1944 m. balandžio 29-30 dienomis areštuoti VLIKo Valdybos nariai ir bendradarbiai: A. Damušis, B. Gaidžiūnas, J. Katilius, K. Brunius, A. Tumėnas, K. Valiulis, J. Deksnys ir B. Bieliukas. Artėjant naujai bolševikų okupacijai, buvo sudaryta VLIKo Vokietijoje delegatūra: M. Krupavičius, R. Skipitis ir V. Sidzikauskas. 1945 m. balandžio 8 d. Würzburge, Vokietijoje, VLIKo veikimas atnaujintas.

1955 m. VLIKas atsikėlė į Jungtines Amerikos Valstijas ir, 1964 m. persitvarkęs, tęsia savo darbą.

Keičiantis tarptautinėms sąlygoms, VLIKo Valdyba bendradarbiaudama su diplomatinė ir konsularine tarnyba, Amerikos Lietuvių Taryba, Lietuvos Laisvės Komitetu, Pasaulio Lietuvių Bendruomene, atskirų kraštų bendruomenėmis ir organizacijomis, memorandumais, laiškais ir asmeniniai be atvangos kreipė laisvojo pasaulio vyriausybių, tarptautinių organizacijų ir institucijų dėmesį į Sovietų Sąjungos įvykdytą Lietuvos aneksiją, kad atlikusią tarptautinį nusikaltimą, reikalaudama, kad būtų imamasi priemonių, reikalaujant, kad sovietai pasitrauktų iš Lietuvos ir kitų Baltijos kraštų ir kad būtų atstatytas Lietuvos suvereninių teisių vykdymas.

Vienas svarbiausių laisvinimo veikloje dalykų buvo ir tebėra informacija. Sovietų Sąjungos imperialistinei ir genocidinei politikai nušviesti ir nuolatiniams žmogaus teisių pažeidimams okupuotoje Lietuvoje registruoti ir skelbti VLIKas leido ir tebeleidžia ELTos biuletenius lietuvių, anglų, prancūzų, ispanų, italų ir vokiečių kalbomis, ir leidinius, susijusius su Lietuvos problemomis, rėmė ir finansiniai teberemia Vatikano ir Romos radijo tarnybų bendradarbius (anksčiau Madrido ir Filipinų radijo).

VLIKo pirmininkai — St. Kairys, M. Krupavičius, J. Matulionis, A. Trimakas, V. Sidzikauskas, dr. K. Valiūnas ir dr. K. Bobelis lankė JAV, Kanados, Pietų Amerikos, Australijos, Europos kraštus, supažindindami tų kraštų lietuvių visuomenę su Lietuvos laisvinimo problema ir megzdami ryšius su užsienių tarnybomis. Žymesnės delegacijos buvo suorganizuotos ir į Helsinkio bei Madrido konferencijas ir Europos Parlamento sesiją.

Lietuvos laisvės byla išlaikyta gyva tarptautiniuose forumuose:

Daugelis laisvojo pasaulio vyriausybių nustatė, kad Lietuva, Latvija ir Estija — ne pačios laisvai savo noru pasirinko sovietinę santvarką, bet buvo, kariniai jas okupavus, prievarta įjungtos į Sovietų Sąjungą, ir laiko, kad šis sovietų veiksmas yra agresija, smurto aktas, įvykdytas pasiremiant Molotovo-Ribbentropo paktu.

Nežiūrint Sovietų Sąjungos pastangų išgauti tarptautinį pripažinimą Pabaltijo valstybių įjungimui į Sovietų Sąjungą, daugelis vadovaujančių laisvojo pasaulio valstybių šio įjungimo nepripažįsta, pav. JAV, Kanada, Australija, D. Britanija, Vokietijos Federalinė Respublika, Prancūzija, Belgija, Airija, Vatikanas ir eilė kitų. Šio nepripažinimo dėka, nepriklausomos Lietuvos valstybės diplomatinės ir konsularinės tarnybos veikia eilėje kraštu, išlaikydamos Lietuvos valstybingumo tarptautinį pradą.

☆ ☆ ☆

Paskutiniame dešimtmetyje Pabaltijo valstybių būkle susidomėjimas laisvame pasaulyje padidėjo. Šio susidomėjimo pagrindiniai pasireiškimai yra:

1975 m. gruodžio 17 d. Australijos vyriausybė 1974 m. rugpjūčio 3 d. padarytą pripažinimą Pabaltijo valstybių įjungimo į Sovietų Sąjungą atšaukė.

1979 m. rugpjūčio 23 d. 45 pabaltiečiai paskelbė Maskvoje memorandumą, adresuotą Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui, Sovietų Sąjungos, Rytų ir Vakarų Vokietijos vyriausybėms. Jame reikalaujama pasmerkti Molotovo-Ribbentropo paktą, laikyti jį niekiniu ir atitraukti sovietų kariuomenę iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos.

JAV Atstovų Rūmai 1979 m. lapkričio 13 d. ir Senatas gruodžio 20 d. priėmė sutartinę rezoliuciją Nr. 200, kurioje pareiškė, kad Prezidentas tikrai taikai Pabaltijo srityje ir bendrai Europoje pasiekti, duotų instrukcijas JAV delegacijai Madrido konferencijoje, kad būtų siekiama pilnai įgyvendinti Helsinkio Baigminio Akto principus, liečiančius tautų lygias teises — apsispręsti, ir kad JAV siektų kitų valstybių paramos ir bendradarbiavimo Pabaltijo valstybių nepriklausomybei įgyvendinti.

1982 m. gruodžio 14 d. Australijos Senatas priėmė rezoliuciją, raginančią Australijos vyriausybę paremti Pabaltijo valstybių klausimo iškėlimą Jungtinėse Tautose.

1982 m. liepos 28 d. 100 Kongreso narių kreipėsi į Tarybų S-gos vyriausybę per Brežnevą ragindami, kad Pabaltijo valstybių neteisėta sovietų okupacija būtų baigta.

1983 m. sausio 13 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją, siūlydamas Europos bendruomenės užsienių reikalų ministeriams Pabaltijo valstybių klausimą perduoti Jungtinių Tautų Dekolonizacijos pakomisei.

1983 m. birželio 14 d. JAV Prezidentas paskelbė Pabaltijo valstybių Laisvės dieną ir 1983 m. liepos 29 d. įpareigojo JAV atstovę prie Jungtinių Tautų perduoti jo specialų pareiškimą apie Pabaltijo valstybių būklę Jungtinių Tautų nariams.

1983 m. spalio 27 d. senatorius R. Dole Senatui pasiūlė priimti (pritariant Atstovų Rūmams) rezoliuciją, nukreiptą į Jungtines Tautas, kad būtų imamasi priemonių išvesti Sovietų kariuomenę iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos, ir leisti joms laisvai pačioms nusistatyti savo valdymosi formą.

Vienybė, 1983 m. gruodžio 15 d.

Svedijos ir Danijos Parlamentuose buvo parlamentarų rimtų paklausimų apie šių kraštų vyriausybių pažiūrą į Pabaltijo valstybių okupaciją.

Reikšti pakartotini pareiškimai Madrido konferencijoje ir Jungtinėse Tautose, smerkiantys Sovietų Sąjungos agresiją prieš Lietuvą, Latviją ir Estiją ir Pabaltijo valstybėse nuolatinius žmogaus ir tautų teisių pažeidimus.

Žymiųjų politikų pareiškimai, liečiantys Pabaltijo valstybių ir Rytų Europos būklę:

JAV Prezidentas Pabaltijo Laisvės Dienos pareiškime 1983 m. birželio 14 d. pažymėjo:

“JAV žmonės jungiasi prie teisingų Pabaltijo žmonių siekimų. Mes negalime likti nebylūs akivaizdoje tebesitęsiančio Sovietų Sąjungos atsisakymo leisti jiems būti laisvais. Mes palaikome jų teisę nustatyti savo likimą laisvai be svetimųjų valdymo”.

Vokietijos Federalinės Respublikos užsienio reikalų ministras Genscher pasisakė prieš esamą padėtį Sovietų hegemonijos sferoje:

“Palaikymas status quo Sovietų Sąjungos hegemonijos sferoje sudaro grėsmę taikingam tautų sugyvenimui Europoje. Vakarų demokratijos, išeidamos iš laisvės idealo bazės, negali ir neturi likti nebylios, matydamos laisvės suvaržymus Rytų ir Centro Europoje. Jos turi reikalauti žmogaus teisių įgyvendinimo ir jų teisės apsispręsti . . . Senoji dominavimo ir subordinacijos sistema atominiam amžiuje yra atgyvenusi. Ji turi būti pakeista visų kraštų lygiomis teisėmis ir tautų apsisprendimo teise”. (Foreign Affairs, Fall, 1982).

Buvęs Didžiosios Britanijos užsienio reikalų ministras (1979-1982) Lord Carrington iškėlė Vakarų moralinę ir politinę prievolę Rytų Europos atžvilgiu:

“Mes turime stačiai žiūrėti į sudėtingas moralės ir politikos problemas, kurių vystymasis Rytų Europoje iškelia Vakarams . . . Mūsų pirmasis rūpestis turi būti pačios šių kraštų tautos. Mes turime istorinę prievolę ir politinę ir moralinę atsakomybę palaikyti jų teisę į laisvę ir apsisprendimą”. (NATO Review, No. 2, 1983).

☆ ☆ ☆

Šie pasisakymai pakartoja ir praplečia Sumner Wells, JAV paskretoriaus, 1940 metų liepos 23 d. pareiškimą, kad jeigu šios teisės nebūtų atstatytos, tai “moderninės civilizacijos bazė negalės būti išsaugota”.

Pabaltijo valstybių problema yra integralinė visos Europos problema, ir liks tarptautine problema, kol kraštuose bus atstatytas suvereninių teisių vykdymas.

Aukščiau minėtos rezoliucijos ir pareiškimai yra Lietuvai laisvinti bylos nauji politinės krypties ženklai. Jie nesitenkina pasyviu aneksijos nepripažinimu, bet siūlo imtis žygių, kurie vestų prie sovietų kariuomenės atitraukimo iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos ir sudarytų galimybę laisvai, be jokio svetimoms valstybės grasinimo ar spaudimo nustatyti savo vaidymosi formą.

Ši nauja kryptis turėtų būti visuose kraštuose stiprinama.

Pareiškimai VLIKo Seime dalyvių vienbalsiai priimti 1983 m. lapkričio 13 d. Southfield-Detroit, Mich.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS SUVAŽIAVIMO REZOLIUCIJOS

Amerikos Lietuvių Tarybos 43-asis suvažiavimas, įvykęs 1983-iaisiais Aušros metais spalio 22 d. Chicagoje, išklauses valdybos ir jos komisijų veiklos pranešimus ir išsamiai išdiskutavęs, priėmė tokias rezoliucijas:

1. Sveikina lietuvius Lietuvoje, pavergėjui ištvėringai įvairiais būdais reiškiančius priešinimąsi, nešančius garbingą savo tautos gyvybės išlaikymo pareigą ir kovojančius už išsilaisvinimą.
2. Sveikina JAV prezidentą Ronald Reagan už jo aiškų pasisakymą dėl Lietuvos okupacijos nepripažinimo ir už prezidento pastangas remiant laisvojo pasaulio akciją prieš sovietinę diktatūrą.
3. Reiškia padėką ALTo pirmininkui ir valdybai už pastangas ginant Lietuvos bylą ir išlaikant ALTo organizaciją veiklią ir gyvastingą.
4. Reiškia padėką Amerikos lietuvių visuomenei, rėmusiai ALTo darbus moraliai ir finansiniai.
5. Kviečia ALTo valdybą ir visus ALTo skyrius dar intensyviau tęsti darbą išlaikyti Lietuvos bylą gyvą ir efektingą.
6. Užgiria trijų veiksmų: VLIKo, ALTo ir JAV Lietuvių Bendruomenės sutarimą, įsteigiant LIETUVIŲ TEISEMS GINTI komitetą, ir kviečia visą Amerikos lietuvių visuomenę paremti to komiteto įkurtą Fondo vaju lėšoms telkti.
7. Reiškia pasitenkinimą VLIKo glaudžiu bendradarbiavimu su ALTu ir pageidauja, kad tas bendravimas sėkmingai vyktų ir ateity, sveikina ALTo garbės pirmininką ir VLIKo pirmininką dr. K. Bobelį ir jam reiškia padėką už atliekamus darbus Lietuvos laisvinimo byloje.
8. Reiškia padėką Illinois senatoriui Charles Percy už jo pastangas praplečiant lietuviškųjų radijo transliacijų perdavimą į okupuotą Lietuvą.

Rezoliucijų komisija: Teodoras Blinstrubas, Vytautas Jokubaitis, Antanas Mažeika, Viktoras Naudžius, Algimantas Pautienis, dr. Vladas Simaitis, dr. Jonas Valaitis.

MOTERYS

Ona Lukauskaitė-Poškienė

Elena Valiūnienė gyvenanti New Yorko apylinkėje, Vienybei pranešė, gavo telegramą iš Lietuvos, kad gruodžio 4 d. Šiauliuose mirė Ona Lukauskaitė-Poškienė ir palaidota gruodžio 6 d. Šiaulių-Ginkūnų kapinėse. Velionė gimusi 1906 m. sausio 29 d. Lukauskaitė-Poškienė buvo viena Lietuvos Helsinkio grupės steigėjų ir visą laiką jos veikloje iki mirties aktyviai reiškėsi. Ji buvo iš Helsinkio grupės paskutinioji, gyvenusi okupuotoje Lietuvoje. Buvo nuteista 25 metams kalėjimo, išvežta į Sovietų Sąjungą, Stalinui mirus, 1955 m. grįžo į Lietuvą. Jos du sūnūs, Erdvilis ir Vytenis Poškai, abu žuvo partizanų kovose.

Poetė Lukauskaitė-Poškienė laivoje Lietuvoje išleido du eilėraščių rinkinius: "Brangiausias pėdas" (1933 m.) ir "Eilėraščių kraitį" (1938 m.)

SLA 99 moterų kuopos kalėdiniamė pobūvyje: iš k. į d. stovi E. Prekerienė, vakare poeziją skaičiusi aktorė L. Kašubaitė, laimėjimus praveda E. Ūselytė. Sėdi iš k. į d.: R. Bork. Ž. Juriėnė, Tysliaviėnė, O. Juozėnienė, K. Miklas, D. Jonaitienė, M. Vasilka ir Br. Spūdienė.

S. Narkėliūnaitės nuotr.

SLA 99 Moterų Kuopos kalėdinėje pramogojė svečius globojusios: Elena Prekerienė, Elena Brazauskienė ir Živilė Juriėnė. Jono Valaičio nuotr.

Regina Bankienė, pasižymėjusi smuikininkė, prieš porą metų iš Lietuvos atvykusi į Kanadą, dažnai dalyvauja lietuvių renginiuose Toronte ir kituose miestuose. Lapkričio 6 d. Toronto Lietuvių Namuose ji atliko dalį meninės programos ekumeninėje reformacijos iškilmėje. Susilaukė gražaus publikos įvertinimo. Akompanavo muz. J. Govėdas.

Lietuvaitė Liza Tander yra JAV ambasados Paryžiuje antroji sekretorė. Prieš tai ji buvo JAV konsulate Lyone. Paryžiuje perkelta iš JAV konsulato vizų skyriaus į ambasadoriaus kabinetą, kaip speciali padėjėja ir to skyriaus šefas. Gaila, nekalba lietuviškai.

Rita Žekaitė-Zekas reiškiasi angliškoje spaudoje kaip žurnalistė.

Dienraštyje Toronto Star turi savo skyrių. Rašo daugiausia apie įvairius asmenis, ypač filmų aktorius.

Marija Rugytė, iš Paterson, N. J., dalyvavo Kalifornijoje leidžiamo žurnalo Photographer's Forum fotografų konkurse ir pateko į laimėtojų skaičių.

USSR News Brief (Briuselis, rugsėjo 15) praneša, kad Irenai Gajauskienei ir Irenai Skuodienei uždrausta gauti siuntinius iš užsienio. Sovietų valdžia pasiuntė užsienio siuntinių firmoms politkalinių ir jų šeimos narių sąrašą su instrukcijomis nepriimti jiems adresuotų siuntinių.

Dail. V. Kristolaitytės parodos atidaryme kalbėjusios M. Remienė ir M. Rudienė kartu su sol. Pr. Bičkienė-Jokubauskiene. Z. Degučio nuotr.

Dvi lietuvaitės amerikiečių teatruose

Chicagos lietuviai šiuo metu gali pamatyti kelis amerikiečių teatrų pastatymus, kuriuose vaidins lietuvių aktorės.

Vienas tų teatrų — Court Theater dabar rodo "A Midsummer Night's Dream", kuriame Hipolitos-Titanios roles vaidina jau gerojai scenoje išvirtinusi Ingrida Blekytė. Šį veikalą galima matyti (iki gruodžio 18 d.) Chicagos Universiteto rajone esančiame Court Theatre, 5535 S. Ellis. Spektakliai vyksta nuo trečiadienio iki šeštadienio 8 val. vak., o sekmadieniais — 2:30 ir 7 valandą. Teatro telefonas 753-4472.

Kitas veikalas vadinasi "Summer Stock Murder", kurį pastatė "Chicago Premier Society". Jis savo aktorių tarpe turi Laimą Šulaitytę. Originalusis chicagiečių autorių Phillip LaZebnik ir Kingsley Day veikalas įdomus tuo, kad spalio 13 dieną suėjo metai kai jis vaidinamas Chicagos šiaurinėje dalyje — Theatre Building, 1225 W. Belmont Ave. (tel. 327-5252). Jį buvo numa-

tyta uždaryti gruodžio 3 d., tačiau dėl didelio žiūrovų susidomėjimo vaidyba pratęsta iki 1984 m. sausio 14 d.

Laima Šulaitytė, debiutuojanti profesionalų teatre, šiame pastatyme pradėjo vaidinti rugpjūčio 24 dieną, o iki to laiko ji buvo viena technikinių darbuotojų. Apie ją teatro leidinys — "Stagebill" taip rašo:

LAIMA M. ŠULAITIS (Maggie Burke) is making her professional Chicago debut with her appearance in Summer Stock Murder. She has previously appeared as Puck in A Midsummer Night's Dream, Anybody's in West Side Store, Helen Keller in The Miracle Worker, the Spirit in Cymbeline and the Little Lady in The Chalk Garden. Laima has also designed properties for Byrne, Baby, Byrne II: See Dick and Jane Run. She is a member of Chicago's Lithuanian Youth Theatre, where she has performed (in Lithuanian) in numerous productions.

Visus artimuosius, lietuviškųjų organizacijų narius ir veikėjus su Kalėdų šventėmis ir Naujaisiais metais sveikina

BRONĖ SPŪDIENĖ

Woodhaven, N. Y.

Vietoj kalėdinų ir Naujų Metų sveikinimų aukoju lietuvių spaudai paremti.

Visiems draugams ir pažįstamiems linkiu linksmų Kalėdų, laimingiausių 1984 metų!

JONAS KIZNIS

Vytautas Beleckas ir sūnus Jonas, sav. WINTER GARDEN SVETAINĖS, 1883 Madison St., Ridgewood, N. Y. 11227. Telef. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

Mąstymas ir tikėjimas — dziunglės

KAZIMIERAS BALTRUKONIS

Pabaiga

AR KATALIKŲ BAŽNYČIA PAVERGĖJA?

Savo rašiny teigiau: "Praktiškoji katalikų Bažnyčia ilgus amžius buvo laisvos dvasios pavergėja". Zakaruskas teigia, jog aš tvirtinęs, kad "Bažnyčia yra laisvos dvasios pavergėja" ... Aš rašiau, kad buvo, jis teigia, kad aš rašęs "yra". Ar tai apraibusių akių ženklas, ar provokacija? Tik jis žino. Kad katalikų Bažnyčia buvo ilgus metus dvasios pavergėja, žino visi ir daug apie tai parašyta knygų. Kad ji ir dabar stengiasi dvasiškai pavergti, neretas atsitikimas. Kunigas Jakas Lietuvoj buvo šaukiamas Romon aiškintis dėl rašinio apie krikščionybę. Kunigas Kezys dviejų kunigų buvo užpultas dėl laisvo mąstymo, ir spaudoje jam neduota teisės aiškintis. Popiežius nuo pareigų jau pašalino ne vieną už laisvą kritiką. Dvasiškis turi laisvę nevaržomas sakykloje kalbėti niekus apie netikinčius, ateistus. Tuo tarpu jei kas iš netikinčių ar ateistų ką pašneka ar parašo, dvasiškis tuoj šaukia "gevalt". Vadinasi, žmogau, tikėk! Jei ne — tu "nekošer", tu bedievis ir kaip toks rapsuotas. Argi ne tokia pati politika buvo žydų prieš Jėzų, kurie jį nukryžiuojo? Ar mūsų katalikai ne tose pačiose klumpėse anų laikų žydų? Kodėl arkivyskupo saugumo reikalams išlaikomas policininkas ir visi gyventojai turi užmokėti už jo išlaikymą. Kodėl neskiriama policininko rabinui, kokiam baptistų vyskupui? Ar Dievo apsaugos dvasiškiui nepakanka? Kodėl popiežiui palydėti prireikė 12 limuzinų ir už jų nuomą miesto gyventojai turi mokėti mokesčius? Kodėl katalikų ir kitų religijų dvasininkai ir bažnyčios nemoka mokesčių? Kaip bažnyčios bizniauja, buvo rašyta 1971 metų Keleivio kalendoriuje. Ten rašoma, kad Amerikos valdžia dėl to biznio praranda apie 6 milijonus ir 600 milijonų dolerių. Taigi dvasinis pavergimas eina greta su materialiniu. Avys klusnios, o ganytojai gudrūs. Sąžinė, padorumas tik masėms! Valdantiems tatai neprivaloma.

KLOUNAI

Esant visam gyvenimui ir katalikybei cirku, visiškai suprantama, kad be klounų apseiti negalima. Fokusas žmonės mėgsta, duodasi apgaunami, tai kodėl nenaudoti juos? Kad akcija būtų efektinga, jiems prilipdo visokius mandrus titulus (autoritetų, specialistų, šventųjų ir k.), vartoja hipnozą, magiją.

Klounais yra daug dvasiškių, kurie jaučiasi gali objektyviai kalbėti, kurie mano turį Dievo kredencialus (pareigą ir teises) tą Dievą atstovauti visų žmonių tarpe, kurie tikrai žino, kas teisinga, kas dieviška, ką Dievas laimina ir ką į pragarą gramzdina. Ir ne tik klounas, bet girtas nuo simboliško glaus (Biblinio, Talmudiško, Koraniško ir k.). Tokių klounų ir pasigėrusių užtikti galima visur, išmokslintų ir nemokytų tarpe.

Vienybė, 1983 m. gruodžio 15 d.

ŠVENTUMAI

Kanauninkas piktinasi, kad aš kritikuoju tai, kas kitiems šventa. Tų šventų danguje ir žemėje tiek daug, kad net sunku atskirti, kas šventa, kas ne. Bažnyčia šventa, sakramentai šventi, popiežius šventas, žemė šventa, knygos šventos, ištikinimas šventas, dvasia šventa. Tik visa bėda, kad visa tai ne dangus pašventina, bet žmogus. Žmogus žmogų, daiktą ar reiškinį. Kadangi žmogaus galia ribojasi tik jo fizinėm ir psichinėm galiom, tai jo visi veiksmai gali būti veiksmingi tik jo žmogiškos būties orbitoje ir ne daugiau. Antra vertus, jei tikinčio ištikinimas šventas, tai kodėl negali būti šventas netikinčio ištikinimas? Augustinas gyveno su mergina bene 16 metų ir susilaukė kūdikio. Jis ją negalėjęs paliko. Mūsų akimis žiūrint, tai žiauru ir nemoralu. Jis tačiau Romos buvo paskelbtas šventuoju. Kas žemėje kam nors šventas, dangui gali būti "nekošer". Vadinasi mūsų egzistencija cirkas su klounais!

BROLIŠKA RANKA

Zakaruskas sako pasiryžęs man ištiesti brolišką ranką, jeigu aš būsiu blaiviam stovyje. Man rodos, kad jis pagoniškai kalba: tikras krikščionis, dar labiau dvasiškis, turi ištiesti ranką kiekvienam žmogui, reikalingam pagalbos. Taigi ir neblaivam. Jeigu aš klystu, neblaivas, nesvaiddink, mielasis, nešvankių žodžių mano adresu. Taip Jėzus su apaštalais elgėsi.

KOVOTOJAI UŽ LAISVĘ

Kanauninkas klausia, kas okupuotoj Lietuvoj gina žmonių sąžinės laisvę? Kas amžiais kovojo dėl vergijos panaikinimo? Mano klausimas: kodėl kanauninkas, palikęs paraprijiečius, pabėgo Vokietijon? Juk formalus Jėzaus sekėjas! Juk nei Jėzus, nei Sokratas nebėgo. Dabar jis labai drąsus švaistytis žodžiais ir burnoti prieš tuos, kurie dėl duonos karnio tūpčioja prieš valdančiuosius. Kas kur vergiją ir baudžiąvą panaikino ir kieno nuopelnai, daug knygų parašyta įvairių autorių. Nusipelnė ir religiniai atstovai, ir įvairūs humanitarai, humanistai, rašytojai, filosofai. Rusioj stačiatikių Bažnyčia daug prie laisvės prisidėjo? Daugiau laimino carą, negu užtarinėjo žmones. Jeigu toks uolus kanauninkas kovoje už sąžinės laisvę, kodėl vartojo žodžių botagą prieš jaunesnį kolegą ir neleidžiama jam teisintis? Italijos, Vokietijos dvasiškiai su tų valstybių vyriausybėmis konkordatus pasirašė, kai siautė fašizmas ir naciai Voldemarui geležine ranka valdant Lietuvą, Vatikanas konkordatą su juo pasirašė, ir žmonės turėjo dvasiškias algas mokėti. Ar tai kova už laisvę?

ASMENIŠKAS REIKALAS

Pataria Svilonis man rašinėti mano profesijos klausimais. Rašymą skatina ne koks patarėjas, bet realus gyvenimas. O iš jo išskirti nei religiją, nei dvasininkus negalima: jie yra socialinės būties aktyvūs nariai. Mąstantis žmogus turi teisę ir pareigą stebėti socialinius reiškinius ir juos kritikuoti.

SLA Ekskursija Karibų jūroje

M/S Skyward

SUSIVIENIJIMAS 1984 metais balandžio-April 29 d. rengia 7 [septynių] dienų EKSKURSIJĄ KARIBŲ JŪROJE MEKSIKOS SALOSE.

Ekskursija Norvegų laivu "SKYWARD" išplauks iš Miami, Floridos. Aplankysite tropikinę rezortą KEY WEST ir gilios senovės MAYA. Lankysitės Meksikos YUCATANE CANCUM ir COZUMEL Salose. Pamatysite įvairias vietas.

Kelionė ištisą savaitę bus nepaprastai turtinga pramogomis, muzika, šokiais, menu, taip pat geriausiu maistu. Spalvingi prisiminimai Jūsų mintyse niekad neišblės.

SLA EKSKURSIJOS reikalais užsisakant vietas laive, jau dabar prašome susisiekti — kreiptis į AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU, 9727 South Western Avenue, Chicago, Illinois 60643. Tel. [312] 238-9787.

Kainos nuo \$1,175.00 iki \$1,275.00. Į tas kainas įeina ir susisiekimas lėktuvu iš bet kurio miesto.

Visi kviečiami šia SUSIVIENIJIMO EKSKURSIJA įdomiai paplaukioti.

Bavariškas alus mano vartojamas simboliškai, o Svilonis interpretuoja raidiškai, kaip jis įpratęs interpretuoti raidiškai Bibliją su Testamentais.

Pagal Svilonį aš brukte bruktuos "nuvalkiotus priekaištus, kaltinimus, kuriuos šiandien okupantas bruka mokslo institucijose mūsų jaunajai kartai". Gal Svilonis ir skaito jų spaudą, žino, ką jie rašo. Aš nežinau. Mano žinių ir faktų šaltinis — vietos spauda, literatūra ir gyvenimo stebėjimas. Neturėtų Svilonis išsivaizduoti, kad Bažnyčia, dvasininkai, katalikybė yra tobulybė. Bažnyčia ir katalikybė iš žmonių. Nusidėjėlių ir klystančių. Dvasininkai — nusidėjėliai ir klaidžiojantys. Ir kaip tokie negali išvengti kritikos. Joki sakramentai jų nuo pagundų neišsaugos. Atbula apykalė, juoda uniforma irgi jokia apsauga. Velnias veisiasi visur. Jo sąžinė, mąstyme, veikloj irgi.

Kanauninkas teigia, kad išėivijai būtų įdomiau skaityti mano prisiminimus iš kalėjimo. Per kokį garsiakalbį jis išgirdo išėivijos pagėidavimus? Sėdėjau kalėjime ne Drezdene, bet Goerlitze. Drezdene pabėgau. Ir tai nebuvo koks stebuklas (į juos netikiu), bet išgelbėjo orientacija, kojos ir galva. Ar galvai turėjo įtakos kokios mistinės kosmo galios, joks magas nepasakys. Įskundėjo nežinau. Skundą pasirašančius žinau. Abu katalikai. Vienas užmuštas, kitas gyvena Chicagos mieste. Ar meldžiasi už nuodėmes — nežinau. "Kodėl pasirašei? — užklausu chicališkį. "Man pakišo ir liepė pasirašyti. Teksto nesuskaičiau" — atsakė jis.

Abu buvo vokiečių policijos tarnyboje. Taip mane informavo tardytojas. Kas skundėjas — neaišku. Numanau, bet nesu tikras. Prisiminimus esu parašęs ir išspausdinęs 1950 "Amerikos lietuviųje".

BENDROS PASTABOS

Kunigo mentalitetas bendrai yra psichologiškai įdomus. Po išventinimo jis pradeda jaustis kiek iškilėnis už minios žmogų. Jis jau mano, kad net Sv. Dvasia rikiuoja jo mąstymą ir poelgius, kad ji trykšta į jį per maldas, Naujo Įstatymo skaitymą. Jis pradeda galvoti, kad jo tikėjimas ir jo dievas yra neginčijamai teisingi. Pamažu, sirpstant jo žinynei bei ištikinimams, jis ima galvoti, kad jis vertas pagarbos. Nejučiomis jo ego pradeda augti, ir jis į kitus žmones pradeda žiūrėti kaip subjektus nuodėmingus ir mažai išmanančius. Jis jaučiasi turįs galią atleisti nuodėmes, kada sėdi klausykloje. Sakykloje, aukštai pasilipęs ir ilindęs į specialius rūbus, jis mato prieš save minią. Čia jis graudena tikinčius retoriškais žodžiais. Jis jau kažkas tarp Dievo ir žmonių. Kiek kitoks mentalitetas mistiko ir giliai sudvasinto kunigo. Tokiame didesnė dozė kuklumo, daugiau išminties ir meilės žmogui.

Lietuviai kunigai Dieburge tarėsi kaip paminėti šv. Kazimiero Jubiliejų 1984 metais. Nutarė lietuviams pranešti, kad numato ruošti kelionę į Romą 1984 m. kovo 1 d., kai pasaulio lietuvių grupė susirinks Romoje ir Amžinajame Mieste kartu su Šventuoju Tėvu dalyvaus Mišių aukoje.

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

VILNIAUS ŽALGIRIS PENKTOJE VIETOJE

Lapkričio 6 d. baigėsi TSRS aukščiausiosios futbolo lygos 1983-ųjų metų pirmenybės, kuriose šių pirmenybių debiutantai — Vilniaus Žalgiris nelauktai išsikovojo gana aukštą — penktąją vietą. Turėjo galimybę likti ketvirtais, bet paskutiniame susitikime minimaline — 1—0 pasekme pralaimėjo Leningrado Zenitui, kuris vilniečius pralenkė vienu tašku. Tačiau tai neturėjo daug itakos, nes pirmųjų šešių komandų žaidėjai vistiek gauna sporto meistrų ženklelius.

Praėjusių metų čempionas — Minsko Dinamo šiemet liko trečiojoju vietoje, nu. kurios vilniečiai irgi nedaug teatsiliko. Turint daugiau laimės, Žalgiris galėjo tapti net medalininkais.

Pažymėtina, kad kitas šių metų aukščiausios lygos debiutantas — Kišiniovo komanda liko paskutinėje vietoje ir kartu su Kutaisio futbolininkais iškrenta vėl į I lygą.

Geriausiu pirmenybių įvarčių mušėju buvo Maskvos Spartako žaidėjas J. Gavrilovas, kuris pelnė 18 įvarčių. Nuo jo nelabai atsiliko ir vilnietis S. Jakubauskas, kuris varžovų vartininkus nuginklavo 14 kartų.

Šalies aukščiausiosios lygos debiutantai — Vilniaus žalgiriečiai iškovojo net tris apdovanojimus. Už pergale čempionato pirmajame rate žalgiriečiai pelnė laikraščio "Socialističeskaja industrija" prizą "Pirmoji aukštuma".

Šiame čempionate vilniečiai laimėjo daugiausia susitikimų, kai jų varžovai pirmieji įmušdavo įvartį. Tai įvyko rungtynėse Vilniuje su Donecko Šachtioro, Jerevano Ararato ir Minsko Dinamo vienuolikėmis, kurias žalgiriečiai nugalėjo vienodu rezultatu 2:1. Vilniečiams bus įteiktas laikraščio "Sovetskaja Rosija" prizas "Už ryžtą nugalėti".

Trečiąjį, savaitraščio "Sportivnaja Moskva", prizą žalgiriečiai pelnė už geriausius rezultatus, žaidžiant su čempionato prizininkais. Priminsime, kad Žalgirio futbolininkai su Dnepro kolektyvu sužaidė 2:1 ir 1:3, su Maskvos spartakiečiais — 1:10 ir 0:1, su Minsko dinamiečiais — 0:1 ir 2:1.

KAUNO ŽALGIRIS PIRMOJE VIETOJE

Neseniai pasibaigusiame TSRS aukščiausiosios lygos vyrų krepšinio pirmenybių pirmame rate Kauno Žalgirio krepšininkai užėmė I vietą, iš 11 susitikimų pralaimėję tik vieną, nugalėdami ir daug kartinius čempionus — Maskvos CASK krepšininkus. Dabar jie žais pirmųjų šešių komandų turnyre dėl medalių. Vilniaus Statybai sekėsi prasčiau ji užėmė 10-tą vietą ir jai teks kovoti išlikti šioje aukščiausios grupėje.

Statyba sekanti turą dėl 7-12 vietų žais Vilniuje, o Žalgiris už pirmąsias vietas — Taškente arba Tbilisyje.

KAUNO GRANITO TINKLININKAI V. VOKIETIJOJE

Vienybės bendradarbis R. Šileris aprašė apie V. Vokietijoje vykusią "Lietuvos savaitę". Jis trumpai paminėjo, jog šios "Savaitės" proga čia rungtyniavo ir Kauno Granito vyrų rankinio komanda, kuri čia, deja, turėjo atvykti be dviejų geriausiųjų savo narių V. Novickio ir J. Kaučiko (jie tuo metu žaidė TSRS rinktinės sudėtyje kitur).

Granito komanda VFR keliais nuvažiavo per 2000 km. Kasdien po mankštos ir po pusryčių sėdo į autobusą ir važiavo į sekančią varžybų vietą. Tos kasdieninės kelionės paprastai trukdavo 3—4 val. Paskui — viešbutis, pietūs, pasivaikščiavimas. 17 val. priėmimas pas vietos burmistrą, 19 val. 30 min. rungtynės. Po rungtynių vakarienė, miegas, o kitą dieną vėl viskas iš naujo. Tik po pirmųjų rungtynių buvo vienos dienos pertrauka, o po to 7 rungtynės iš eilės. Iš 8 žaistų rungtynių 6 laimėtos, 1 pralaimėtos, o vienerios — su šių metų VFR čempionu ir taurės laimėtoju, Europos taurės ir Supertaurės laimėtoju Gumersbacho VIL — pasibaigė lygiomis.

CHICAGOS LITUANICA Į AUKŠCIAUSIĄ LYGĄ

Chicagos Lituanicos vyrų I-ji futbolo komanda, savo grupėje — I-je divizijoje užėmusi antrąją vietą, turėjo galimybę kovoti su "Major" divizijos priešpaskutinėje vietoje likusia lenkų Royal Wavel vienuolike perėjimui į aukščiausią lygą. Pergalę 3-0 pasekme iškovojo mūsiškiai. Kitą sezoną jie jau žais Chicagos Metropolitan lygos aukščiausioje divizijoje.

Lapkričio 26 d. Šaulių namuose įvyko Lituanicos klubo metinis balius, kurio metu buvo apdovanoti įvairius laimėjimus pelniusios komandos ir žaidėjai.

NAUJAS TEISEJAS

Kaip rašo Cicero Life laikraštis, Vytas Šulaitis iš Cicero pradėjo teisėjauti Hawthorne Parko distrikto mokyklinio amžiaus vaikų krepšinio komandoms.

Tame laikraštyje dažnai buna minima Vyto Šulaičio pavardė, nes jis žaidžia vietinėje "hockey" lygoje ir gerai pasirodo.

Beje, jis krepšinį yra žaidęs Chicagos Lituanicos jaunių komandoje. Taip pat yra atstovavęs ir Lituanicos jaunių bei vyrų futbolo komandas, kuriose vis neblogai užsirekomenduodavo.

Skaitytojau! Baigiasi metai, ar apmokėjote prenumeratą už 1983 metus?

Agotai Kiznienei-Kunskienei

MIRUS

Jos sūnui Jonui, marčiai Veronikai, velionės giminėm ir draugam čia ir Lietuvoje—reiškiu giliausią užuojautą.

JONAS KIZNIS

MIRUS

Antanui Jonynui

LONDON, ONT., KANADOJE

Dukrai ir sūnui, Vytautui K. Jonynui ir visai Jonynų šeimai nuoširdžią užuojautą reiškia

NIJOLĖ IR ALMUS ŠALČIAI

Antanui Šulaičiui

MIRUS

Ilgesio prislėgtai šeimai: žmonai Onai, sūnams Alfonsui, Juozui ir kolegai Edvardui su šeimomis reiškiamo nuoširdžią užuojautą ir kartu liūdime.

NIJOLĖ IR ALMUS ŠALČIAI
Great Neck, L. I., N. Y.

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radziunas, savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona, pyragai vedybiniam ir kitokiems pokyliams.

Tel. 779-5156

43-04 JUNCTION BLVD., CORONA, QUEENS, N. Y. 11368

ATIDARYTAS NAUJAS DANTŲ GYDymo CENTRAS

DR. DONATAS ALEKSANDRAVICIUS, VEDEJAS

Metro Dental Service, P. C.

116-06 MYRTLE AVENUE
RICHMOND HILL, N. Y. 11418

Prieinamos kainos, modernūs įrenginiai, patogus privažiavimas Jamaica ir Myrtle Ave. autobusais, atidarytas kasdien vakarais ir šeštadieniais.

SKAMBINTI: [212] 441-0909

Susitarti dėl laiko ir pasitikrinti kainas

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos
ir visais reikalais kreipkitės į

John Orman Agency

REAL ESTATE & INSURANCE

PILDOMI MIESTO, VALSTYBĖS IR FEDERALINĖS
VALDŽIOS MOKESČIŲ PAREIŠKIMAI.

Geriausias patarnavimas

110-04 JAMAICA AVE., RICHMOND HILL, N. Y. 11418
Telefonas: Virginia 6-1800

Vienybė, 1983 m. gruodžio 15 d.

JAU 10 METŲ, KAI JŲ NEBĖRA MŪSŲ TARPE

Šiomet gruodžio mėnesį sukanka 10 metų, kai mirė du žymūs newyorkiečiai, kurių veikla nesiribojo vien tik čia vietoje, bet plačiai lieté ir visos Amerikos ir pasaulio lietuvius.

Tai 1973 m. gruodžio 2 d. miręs Vaclovas Sidzikauskas ir Birutė Novickienė, mirusi tų pačių metų gruodžio 14 d.

Ta proga jie prisimenami savo šeimyniečių, bendradarbių, bet jiedu prisimintini ir visiems, kas juos pažinojo asmeniškai, ar iš jų veiklos.

VACLOVAS SIDZIKAUSKAS

Sidzikauskas labiausiai žinomas kaip diplomatas. Pradėjęs 1919-1922 metais, kada jis buvo Lietuvos misijos Šveicarijoje I-uoju sekretorium, paskui ėjo atstovo pareigas ir pagaliau atstovo, vėliau jis buvo Lietuvos atstovu, įgaliotu ministru Berlyne, Vienoje ir Berne, įgaliotu ministru Londone ir Hagoje, Lietuvos atstovu prie Tautų Sąjungos, Lietuvos atstovu nuolatiname tarptautiniame teisingumo tribunole Haagoje ir kitur.

Ypač už savo veiklą Tautų Sąjungoje, kada jis kelias atvejais laimėjo Lietuvos bylą prieš nacių Vokietiją, kaip pavyzdžiui, byloje su Vokietija ryšium su Klaipėdos krašto direktorijos pirmininko pašalinimu ir seimelio paleidimu, ar už Klaipėdos bylos gynimą Haagos tribunole jis neturėjo simpatijų pas vokiečius ir lenkus.

Kai pirmosios bolševikų okupacijos metu, po ilgesnio slapstymosi 1941 m. peržengė Vokietijos sieną, jis buvo nacių suimtas ir apie dvejus metus kalintas Soldau, vėliau Auschwitzo koncentracinėse stovyklose.

Bolševikams Lietuvą užėmus antrą sykį, jis buvo paskirtas VLIKO Užsienio delegatūros nariu ir išrinktas jos pirmininku. (Jis VLIKe atstovavo Ūkininkų partijai.) Delegatūra ėjo VLIKO funkcijas ligi 1945 m., kada ir pats VLIKas įsikūrė Wuerzburge, Vak. Vokietijoje.

Nuo to laiko dirbo VLIKe, jo politinėje komisijoje, o VLIKui persikėlus į New Yorką, vienu metu buvo ir jo pirmininku, lygia-grečiai eidamas įvairias pareigas, kaip vicepirm. ir pirmininko, Pavergtųjų Tautų Seime. Jame jis vadovavo Lietuvos delegacijai, būdamas Lietuvos Laisvės komiteto pirmininku.

Gyvendamas New Yorke, dalyva-Vienybė, 1983 m. gruodžio 15 d.

vo ne tik politiniuose, bet ir visuomeniniuose lietuvių susibūrimuose tiek pačiame New Yorke, tiek ir visoje Amerikoje. Jis mirė sulaukęs 80 m. amžiaus.

Jo pirmoji žmona Regina Seniauskaitė-Sidzikauskienė, kuri dalyvavo ir New Yorko moterų veikloje, yra mirusi prieš 22 metus, ir ta jos mirties sukaktis yra gruodžio 24 d. Jų abiejų atminimui antroji Sidzikausko žmona, Birutė, šiuo metu gyvenanti Floridoje, yra užprašiusi mišias Romoje, New Yorke ir Floridoje.

BIRUTĖ NOVICKIENĖ

Lankant Cypress Hill kapinėse amžino poilsio atgulusius mūsų tautiečius, nesunku pastebėti kuklų paminklą ant Antano ir Birutės Novickių kapo. Antanas, ats. inž. plk. ltn., 1941 m. laikinosios Lietuvos vyriausybės susisiekimo ministras, VLIKO ir visuomenės darbuotojas, mirė anksčiau.

Birutė labai skaudžiai pergyveno savo vyro mirtį, nes Antanas buvo pats didžiausias jos globėjas. Nuo 1939 m., kai ją užpuolė artrito liga, ligi pat savo mirties jis kantriai slaugė ją ir vežiojo riedamajame vežimėlyje. Kartu jiedu tardavosi ir politinės bei visuomeninės veiklos reikalais. Abudu dalyvavo valstiečių liaudininkų sąjungos darbuose.

Birutė buvo pirmoji moteris teisininkė, baigusi Lietuvos universitetą. Ji universiteto mokslą išėjo dirbdama. Pradžioje ji dirbo Vilniuje Valstybės Taryboje, o vėliau Kaune — kaip Tarybos Reikalų vedėja, po to — kaip Steigiamojo Seimo Protokolų biuro vedėja. Savo teisės mokslus ji gilino Paryžiuje, o iš ten sugrįžusi dirbo Kooperacijos banke kaip juriskonsultė.

Ji visą savo gyvenimą, o vėliau jau ir ligos ištikta, dalyvavo visuomeninėje veikloje, net pirmininkavo daugeliui organizacijų, rašė spaudai nepriklausomojoje Lietuvoje ir Vokietijoje bei Amerikoje.

Nuo to laiko, kai Vokietijoje įsikūrė Pabaltijo Moterų Taryba, ji buvo ir tos Tarybos narė, jos pirmininkė, vėliau Pabaltijo Moterų Tarybos Lietuvių atstovybės pirmininkė New Yorke.

Novickiai užaugino dukrą Živilę ir sūnų Sigitą, kurie su šeimomis gyvena Amerikoje. Birutė mirė, būdama 75 metų amžiaus.

14 DAY SPECIAL TOUR WITH 11 DAYS IN LITHUANIA

Celebrate New Year's Eve with your relatives and friends!

December 27, 1983—January 9, 1984 . . . \$1,499.00

Itinerary: Moscow, 1 day; Lithuania, 11 days; Frankfurt, 1 day

Tour flights from Boston and New York via Lufthansa German Airlines

Baltic Tours
293 Auburn St.
Newton, Mass. 02166
616-965-8080/969-1190

We prepare invitation documents for relatives to visit the USA from Lithuania.
Darius-Girenas 50th Anniversary Commemorative Calendar available. \$5.00.

WALSH & CASSESE

FUNERAL HOME, INC.

104-38 JAMAICA AVENUE

RICHMOND HILL, N. Y. 11418

212-849-2775

212-843-4620

OUR CHAPELS CAN ACCOMMODATE 200 PERSONS.

PARKING ON PREMISES.

J. MATTHEW P. BALLAS FUNERAL HOME

MODERNI, VĖSINAMA KOPLYČIA

A. J. BALTON-BALTRŪNAS

LICENSED MANAGER AND NOTARY PUBLIC

660 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y. 11211

Tel. STagg 2-5043

Juozas Kavaliauskas

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

Licensed Pennsylvania and New Jersey

1601 S. SECOND STREET, PHILADELPHIA, PA.

Telefonas DEWey 4-5136

VIENYBĖ

**Kviečiami sutikti Naujuosius Me-
tus su Jinai ir trys gintarai,**
lietuviškoje atmosferoje. Ruošia
Lietuvių Atletų Klubas Kultūros
židinyje, 361 Highland Blvd., 1983
m. gruodžio 31 d. 8 v. v.

Auka \$20 suaugusiems, \$10 jau-
nimui.

Bus šaltų užkandžių ir karšta va-
karienė. Veiks baras. Stalus užsisa-
kyti iki gruodžio 28 d. stalai 10
asmenų.

Užsakymus priima: O. Raubienė-
849-9019; S. Liogys-441-4881; A.
Marijošienė 1-516-883-9350.

Lietuvių Darbininkų Draugijos 7
kuopos narių susirinkimas įvyko
gruodžio 4 d. Fifi salėje Woodhave-
ne. Pirmininkė Bronė Spūdienė
padarė veiklos pranešimą. Be kitų
dalykų, nutarta New Yorko ALTui
paaukoti \$15. Tiek pat kiek anks-
čiau paaukota ir BALFui. Sekantis
susirinkimas — metinis — įvyks
sausio mėnesį.

METINIS ŠAULIŲ SUSIRINKIMAS

New Yorko šaulių kuopos metinis
visuotinis susirinkimas įvyko gru-
odžio 9 d. Kultūros židinyje. Iškla-
sius veiklos pranešimų, perrinkta
kuopos vadovybė dvejų metų ka-
dencijai.

Pirmininku ketvirtai kadencijai
perrinktas Kęstutis Miklas.

Valdyba išrinkti: Kazimieras Ba-
čiauskas, Vaclovas Butkys, Juozas
ir Pranė Jurkuvėnai, Albinas Saka-
las, Jurgis Sližys ir Vladas Vasi-
kauskas.

Į Garbės teismą išrinkti: Bronius
Bieliukas, Petras Minkūnas ir Juo-
zas Vilpišauskas. Į Revizijos komi-
siją išrinkti: Aloyzas Balsys, dail.
Česlovas Janušas ir Antanas Pum-
putis. Už nuopelnus kuopai, pirmi-
ninko pasiūlymu, susirinkimas pa-
kėlė garbės nariais kuopos steigėją
Vacį Butkį ir Kazimierą Bačiauską.

Susirinkimui pirmininkavo Bro-
nius Bieliukas, sekretoriavo Eufe-
mija Cibienė.

SLA 99-oji Moterų Kuopa gruodžio 11 d. surengė kalėdinį pobūvį SLA
centro patalpose, New Yorke. Nuotraukoje iš k. į d.: Aušros Vartų par-
kleb. kun. V. Palubinskas, Centro sekretorė G. Meikūnienė, SLA
prezidentas P. Dargis ir K. Miklas.

Dail. Vytautas Jonynas sukūrė
viršelį naujai bostoniečio Stasio
Santvaro poezijos knygai "Buvimo
pėdsakai", kuri jau išėjo iš spau-
dos. Tai jau aštunta Santvaro
lyrikos knyga.

Lietuviai numizmatai gruodžio 11
d. savaitgalyje dalyvavo tarptauti-
nėje numizmatų konvencijoje, vy-
kusioje Sheraton viešbutyje, Man-
hattane. Ta proga jie turėjo ir savo
narių susirinkimą. Paskaitą apie
Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos
pinigus — grašius skaitė Allen
Stahl.

Juozas Žukauskas, žurnalistas ir
rašytojas, gyvenantis Australijoje,
grįždamas iš Europos, aplankė sa-
vo draugus ir pažįstamus New
Yorke. Lietuvoje jis yra dirbęs
daugelyje redakcijų. Australijoje
vienu metu redagavo Tėviškės pa-
stogę. Prieš sugrįždamas į Australi-
ją, jis dar lankėsi Chicagoje. Savo
kelionių metu Europoje jis lankėsi
ir Vilniuje, į kurį pateko iš Mask-
vos, ten atvykęs iš Japonijos per
Sibirą.

A. Pumputis, New Yorko BALFo
skyriaus išdininkas, artėjant Kalė-
dų ir N. Metų šventėms, kviečia
prisiminti ir varge esančius savo
tautiečius ir jiems padėti, atsiun-
čiant savo auką.

Julius Veblaitis, iš New Jersey,
atliks smuiko koncertą gruodžio 18
d. Kultūros židinyje. Prieš jo kon-
certą dr. Juozas Girnius skaitys
paskaitą apie prof. Juozą Brazaitį.
Pradžią 5 val. popiet.

Marytė Vasilka, Lietuvių Darbinin-
kų Draugijos 7 kuopos finansų
sekretorė, keletą dienų praleido
ligoninėje, kur jai buvo padaryta
kojos venų operacija. Po sėkmingos
operacijos, ji dabar sveiksta na-
muose.

Fotografas Romualdas Kisielius, iš Somerville, N. J. sukūrė ir nufotogra-
favo šį Kalėdų senelį su Lietuvos vyčiu.

SLA 99 moterų Kuopos pirmininkė Liucija Sperauskienė apdovanoja
Mindaugą Juri ir Dovydą Bork kalėdinėmis dovanomis. Kairėje sėdi
Genovaitė Meikūnienė.

SU KALĖDŲ ŠVENTĖMIS IR NAUJAISIAIS METAIS

visus geros valios lietuvius, ypač
Susivienijimo Lietuvių Amerikoje
ir kitų organizacijų narius, sveikina

Povilas ir Gertrūda Dargiai
Pittsburgh, Pa.

